

Personage

Stanley

1

Wie zou ik zijn als alles anders was gelopen?
Wanneer mijn mam niet die depressie had gehad
En als mijn pap zich niet te pletter had gezopen
Nadat mijn broertje was verdronken in dat bad

Wie zou ik zijn wanneer ik elders was geboren?
Andere ouders, ander land, een nieuw begin
Dan was mij wellicht een ander lot beschoren
En had ik 't mogelijk iets beter naar m'n zin?

Hoe zou het zijn wanneer we niet meer fantaseerden
Over hoe alles altijd overal beter kon
Hoe zou het zijn wanneer ik alles accepteerde
En als ik daar alvast nu mee begon...

Hoe zou het zijn als alles goed was zoals het is
En ik het ook altijd daadwerkelijk zo zag
Wanneer er nooit meer iets fout kon gaan of mis
En er dus nooit meer nergens niks aan niemand lag

Ik kom niet verder dan het stellen van de vragen
Want voor een antwoord weet ik niet waar ik moet zijn
En ondertussen loop ik alles te verdragen

En ik kan d'r wel tegen maar ik voel me erg klein

En 'k heb 't gevoel dat er bijna niks aan te doen is
Net als mijn adem zijn de gedachten in m'n hoofd
Dat mijn lichaam als een veel te krappe schoen is
En niks is waar van wat ik altijd heb geloofd

Wie zou ik zijn wanneer ik elders was geboren
Andere ouders, ander land, een nieuw begin
Dan was mij wellicht een ander lot beschoren
En had ik 't mogelijk iets beter naar m'n zin?

Wie zou ik zijn als alles anders was gelopen
Als mijn mam niet die depressie had gehad
En als mijn pa zich niet te pletter had gezopen
Nadat m'n broertje was verdronken in dat bad

Ik zou vanavond samen met jullie, de waarheid een keer bij de hoorns
willen vatten. Is dat goed?

Wat ik net allemaal heb gezongen is bijvoorbeeld niet waar. Dat is maar
een liedje. En in liedjes... dat is algemeen bekend, daarin durven ze al 's
makkelijk flauwekul verkopen. Toch?

Ik heb namelijk een prettige opvoeding genoten. En ik kom uit een heel
fijn gezin. 'n Warm nest. Dat was daar een stevige hoeksteen bij ons
thuis. Mijn vader die was robuust, die was groot en sterk... maar ook
teder, zie je. Die was krachtig en zacht.

En mijn moeder... Goh, een moeder op zich is al... Zo'n volwassen vrouw die verliefd op u is terwijl ge zelf nog maar vier zijt en in een sponsen broekje rondloopt... dat is het hoogst haalbare menselijkerwijze gesproken. Toch? En de mijne was dan nog 's uitermate geduldig en vriendelijk. Zong veel, lachte altijd. Want humor hadden ze ook. Alletwee. Ik ben giechelend volwassen geworden.

En oké. Wat ik daar gezongen heb over mijn broer dat is wel gebeurd... Die is inderdaad in zijn bad... En ik geef toe, ik heb mijn vader wel een borreltje zien inschenken toen hij dat pas had gehoord. En ook mijn moeder heeft ongetwijfeld ook een wat mindere dag gehad. Dat er wat minder gezongen werd zal ik maar zeggen.

Maar... wij konden daar tegen. Een dood kind. Wij waren daar tegen op gewassen, als gezin. Wij hadden toen ook nog ons geloof, mag je niet vergeten, in de almacht van... God moogt ge nu niet meer zeggen maar... toch zoiets. 'De goedertierendheid' werd dat toen genoemd. 'De goedertierendheid van ons Heer.' Ik vond dat een ambetant woordje om mij iets bij voor te stellen, als kind. Want 'tieren'...

dat is toch van uwen tak maken. Dus 'goedertieren...' En dan nog eens - dheid daarachter!? In mijn binnenste zag ik ons Heer altijd wild staan doen van goedheid. Ne zot die ergens boven op een helling stond te grommen en onnozel doen. Maar waarvan iedereen wist: dat is ons Heer en die bedoelt dat goed? Als

ge klein zijt moet ge nog voelend proberen te achterhalen wat de betekenis van de woordjes zou kunnen zijn.

Als kind hebben we nog een gezonde relatie met het fenomeen taal. Later verliezen we dat vermogen om zelfstandige naamwoorden te

ervaren zoals ze werkelijk zijn. Namelijk: een vrij rudimentaire aanduiding voor een meestal breed spectrum aan mogelijke verschijnselen.

Wij zijn vergeten als volwassenen dat de taal eerder een soort landkaart is waarmee wij ons ten opzichte van elkaar proberen te oriënteren in de chaos die de werkelijkheid in wezen is. En de woorden die we daarbij gebruiken zijn niet meer dan de symbolen waarmee die landkaart werd uitgetekend. Het zijn icoontjes die je aanklikt door ze uit te spreken. Als je bijvoorbeeld op een stadsplan een vierkant ziet, dan weet iedereen dat dat een plein is. De frituur op dat plein en de banken, de bomen, de zwervers, de vuilbakken, de duiven... die zijn allemaal weggelaten. Niemand zal het zich in zijn hoofd halen om op een stadsplan te gaan kijken waar hij zijn auto heeft geparkeerd. Maar op de kaart van de taal doen we dat soort dingen wel. We ervaren woorden als werkelijkheden en daarmee bouwen we een theoretische conceptuele afdruk van de werkelijkheid waarin we vervolgens gaan leven terwijl we ondertussen het contact met wat er in wezen aan de hand is, kwijt zijn... Zoals ik ook nu het contact met u... kwijt ben.

Merk je hoe snel dat gaat!?

Maar wacht ik kan makkelijk aan de hand van één woord even laten zien hoe de taal zich in wezen als drijfzand gedraagt... Hebben we hier zo niks...!? Laten we bijvoorbeeld... even kijken hoor... een voorwerp als dit. *Hij neemt het koekje dat bij zijn thee ligt.*

Hoe noemen we dit? Een...? Koekje! Heel goed. Voilà en we zijn weer mee. Hoor je de opluchting en de gretigheid waarmee de mensen plots 'n koekje! gaan roepen. Dat komt omdat het feit dat we wéten hoe iets heet ons het valse gevoel geeft dat we vat hebben op de werkelijkheid.

We putten daar een gevoel van vertrouwen uit, zelfzekerheid. Klinkt misschien belachelijk maar denk je maar 's in dat ik hetzelfde koekje aan mijn grootmoeder laat zien met de vraag: wat is dit? En dat oma dan zegt: dat is onzen Dirk! Voel je wat dat teweeg brengt? Die mengeling van onzekerheid, angst, verdriet, meteen?

Nu gaan we een stapje verder. Waarom is dit een koekje? Waarom noemen we dit een 'koekje' en bijvoorbeeld niet een 'betonboormachine'? Haal nu 's het koekige uit dit koekje... U ziet: dan zitten we direct in de problemen. Iedereen weet namelijk dat dit een koekje is maar niemand weet waarom. Want wàt we hier ook over zeggen... Bijvoorbeeld: het is zoet. Dat blijkt op zich wel waar te zijn maar daar zit het 'm niet in. Want een appel is ook zoet. En dat is geen koekje. En een glas limonade. De liefde soms. Allemaal zoet. Geen koekje.

En dat geldt voor alles wat we over dit koekje kunnen zeggen. Koekje is bruin. Mijn regenas is ook bruin. Koffie is bruin. De ogen van mijn hond. Wat maakt dit tot een koekje? Het kruimelt! Potgrond kruimelt, Ytongstenen kruimelen, betonrot. Ja, maar het is rechthoekig! Een voetbalveld, een A4'tje, het tafelblad... Wat we ook zeggen over dit koekje, daar zit het 'm niet in. En uiteindelijk kunnen we alleen maar besluiten dat dit een koekje is omdat zich in dit voorwerp een aantal eigenschappen tegelijkertijd manifesteren, namelijk: zoet, bruin, kruimelig, rechthoekig. Laat één eigenschap vallen, bijvoorbeeld zoet en je hebt al geen koekje meer... Want: bruin, kruimelig en rechthoekig, dat zou net zo goed een akker kunnen zijn!

Zie je!? Zo diffuus is in wezen onze taal. En dan ga ik nog heel ruw door de bocht want

ik heb het nu nog niet gehad over ronde koekjes en hartige koekjes, zandkoekjes, moederkoek, koeienkoek, kletskoek, billenkoek...

Ik wil maar zeggen dat dat woord 'koekje', dat ons allemaal zeer concreet het gevoel geeft dat we helder weten waar we het over hebben, dat is in wezen een kruierend begrip, iets wat een breed veld aan verschijnselen dekt.

Iets anders. Haal u eens een auto voor de geest. Een auto! Voilà dat is gebeurd. Weet u dat er nu... Met z'n hoeveel zijn we!? Mannetje of tweehonderd? Dat er nu tweehonderd verschillende auto's hier in die koppen zitten. Ik weet, dit is niks nieuws. We weten dit wel. Maar we realiseren ons dit haast nooit. Want nu moet u bij uzelf eens kijken hoe u zich die auto hebt voorgesteld. Dat is zelden een gedetailleerd beeld van een volledige auto. Sommige mensen zien alleen een dashboard, of een wielop, of een merkembleem op een radiator, soms zelfs alleen maar het woord auto of een gekleurde veeg. Maar dan voeren we bijvoorbeeld een gesprek waarin het woord auto valt en dan zien we onze gesprekspartner knikken en dan denken we dat hij in zijn binnenste hetzelfde beleeft als wij in onze eigen innerlijke beleving op grond waarvan wij dat woord zijn gaan gebruiken. Terwijl die negen op de tien keren iets heel anders staat te beleven.

En dit gaat nu maar over één zelfstandig naamwoord. Maar onze gesprekken staan stijf van de zelfstandige naamwoorden. Als je dat in

overweging neemt is het zelfs sterk dat we soms nog het gevoel kunnen hebben iemand anders te begrijpen of zelf begrepen te worden.

Weet ge trouwens dat bijvoorbeeld, deze mevrouw hier, die daarnet zo goed wist dat dit een koekje was; dat het zeer goed zou kunnen dat die de kleur 'rood' al heel haar leven als 'blauw' ervaart. En dat die dat niet weet. En dat ze daar ook nooit achter zal komen. Maar dat zij al van bij haar geboorte overal blauwe tomaten ziet, blauwe postbussen, blauwe stoplichten, brandweerwagens, aardbeien, maar dat die van toen ze heel klein was heeft geleerd... men hield haar bijvoorbeeld twee blauwe radijzen voor, welke kleur is dit? 'Rood!', zei ze toen. 'Goed zo... Annemieke,' of hoe de mevrouw ook heet... Die heeft geleerd daar 'rood' tegen te zeggen, snap je!? Verder zijn de bananen bij haar zwart, evenals de kanaries, maar daar heeft ze 'geel' tegen leren zeggen, is het gras knaloranje en de lucht bruin even als de zee en de meeste balpennen maar daar heeft ze blauw tegen leren zeggen. Dus Annemieke leeft wat kleuren betreft in een volslagen ander universum dan wij. En niemand weet dat. Niemand heeft daar ook last van. Misschien, wellicht leven wij allemaal in volslagen verschillende universums... wat kleuren betreft. Dat is zelfs zeer waarschijnlijk.

Het zou bijgevolg ook goed kunnen dat we allemaal dezelfde lievelingskleur hebben... Dat we 'm alleen anders hebben leren noemen.

Nu heb ik het nog over redelijk eenvoudige dingen. Kleuren, auto's, koekjes... Dat is kleuterniveau. Maar als we de abstracte wereld induiken dan kom je helemaal in een gekkenhuis terecht...

Neem nu een abstract woord zoals bijvoorbeeld, ik zeg maar wat, eh... de kiezer!

U kent het ongetwijfeld wel, als er verkiezingen zijn geweest is er 's avonds zo'n show op televisie en dan vragen ze een verliezend politicus om een reactie en die zegt dan altijd met een smerig soort nederigheid: de kiezer heeft beslist. Vroeger voelde ik mij daardoor aangesproken... Ik dacht: de kiezer, dat ben ik, die daarstraks op weg was naar de lagere school in de buurt om zijn stem uit te brengen. En dan zat ik te denken: wees maar zeker dat ik beslist heb, onnozelaar, idioot, klootzak, achterlijke boer, wees maar zeker dat ik je een poot heb staan uittrekken in dat stemhokje. En ik vond democratie iets geweldigs. Omdat ik mij niet realiseerde dat ik zelf de idioot was.

Want die kiezer waar hij het over heeft, slaat allerminst op: 'ik, die die middag op weg was naar de lagere school om mijn stem uit te brengen.' Nee, die kiezer waar hij het over heeft, is een onpakbaar monster met tien miljoen meningen die voortdurend heen en weer kwanselen of vast komen te zitten rond één figuur. En niemand die ze daar weg krijgt. Hoewel iedereen dat probeert. Dus die 'kiezer' waar hij het over heeft, die heeft geen persoonlijkheid. Als persoon bestaat die niet. Niemand heeft tien miljoen meningen. Die kiezer heeft bijgevolg ook niks te willen. En die kan al helemaal niks beslissen. Dus wat die man daar vertelt, 'de kiezer heeft beslist', is volslagen onzin. Dat slaat helemaal nergens op.

Maar d'r is niemand van al die pientere journalisten die hem daar op wijst. Niemand die zegt: wat zegde gij nu!? De kiezer heeft beslist?! Waar hebde gij 't over? Vind ge 't raar dat ze niet meer op u stemmen

als ge zo'n domme dingen zegt? Niemand! Dat is geen verwijt... Dat is alleen om aan te tonen hoe de begrippen, die zich als pissebedden onder de woorden ophouden, voortdurend met ons op de loop gaan.

De kiezer is niet eens zo'n verschrikkelijk abstract woord... wanneer we werkelijk de abstractie induiken verliezen we onszelf in geen tijd, want dan gebeurt er iets heel merkwaardigs namelijk...

Als ik bijvoorbeeld zeg: zuiver etnologisch gezien is het gebruik van de wc-borstel even narcistisch als het eten van kaviaar.

Ik herhaal: zuiver etnologisch gezien is het gebruik van de wc-borstel even narcistisch als het eten van kaviaar.

Kijk! Wat er nu gebeurt...

U gaat allemaal moeite zitten doen om te proberen begrijpen wat ik met deze zin bedoeld zou kunnen hebben. En U gaat allemaal een mogelijke betekenis vinden. Of u bent bereid om uit het vervolg van wat ik zeg een mogelijke verklaring in mekaar te flansen. Pubers hebben dat wel onmiddellijk door: dit gaat nergens over.

Als ik dit tegen een groep pubers probeer te zeggen, dan haken die af. Die gaan zitten sms'en, of die grijpen hun feesboek. Of tegen een groep van zevenentwintig Bantoes: hallo Bantoes, luister even dit gaat over jullie. Strikt etnologisch gezien is het gebruik van de wc-borstel etc... Die ben ik kwijt. Die beginnen tegen mekaar over hun koeien of hun vrouwen.

Maar een groep hoog opgeleide westerlingen uit het begin van de eenentwintigste eeuw, die zetten zich schrap... Die gaan dat zitten begrijpen... Of die zetten zich recht voor de vorm, want wij hebben geleerd om te zwijgen als vermoord als we iets niet begrijpen...

Een groot deel onder u heeft inmiddels wellicht al een aanzet tot een mogelijke betekenis bijeen gefantaseerd. Je legt een verband tussen kaviaar en narcisme. Dat is niet zo moeilijk. En dan nog één tussen wc-borstels en etnologie. Ook makkelijk. Dan die twee relaties aan mekaar linken en je bent er. En dan kom je op zoiets als: bosjesmannen die een wc-borstel bezitten lopen naast hun schoenen. En het wordt een volstrekt plausibele bewering. Je voelt zelfs een lichte neiging om u te verzetten tegen het idee dat deze bewering bedoeld is om nergens op te slaan...

En toch was dat het geval. Ik probeerde oprecht om gebruik makend van abstracte begrippen iets volkomen van de pot gerukts te zeggen. Maar dat gaat niet.

En dat komt omdat abstracte begrippen zo ruim zijn in hun mogelijke betekenis, dat ze altijd te linken vallen. Dat feit, in combinatie met onze angst om dom gevonden te worden als we iets niet begrijpen, heeft tot gevolg dat er op sleutelposities in onze samenleving nogal wat idioten te vinden zijn.

Als onze minister van financiën morgen op het nieuws zegt: wanneer we alleen al de hypotheekrenteaf trek zouden terugbrengen naar het niveau van vóór '92, dan kunnen we met de rente op het uitgespaarde verschil

de huidige staatsschuld met twee tot drie procent doen krimpen. ... Dan komt die daarmee weg.

Het slaat ook weer volstrekt nergens op. Ik ken die materie niet eens. Ik zeg zo maar wat. Dus dat is 100% klinkklare onzin. Maar als iemand als Reynders of DeJager het in het nieuws van acht uur zou zeggen, gaf niemand een krimp. Niemand die het begreep maar iedereen zou denken: d'r is vast wel ie-ie-iemand bij de bank of bij de pensioenfondsen, die weet waar dat op slaat. En het wordt niet meer gecontroleerd.

Ik weet dat dit onwaarschijnlijk klinkt, maar de financiële crisis van 2008 was te wijten aan de handel in financiële producten die zo ingewikkeld waren, dat er niemand was die ze begreep, en ook niemand die dat durfde toe te geven. Iedereen dacht bovendien: zo iets moeilijks, daar kan niks mis mee gaan!

Ik verwijt niemand wat. Ik wil alleen maar zeggen: de taal is een verraderlijk element. Vooral omdat we ons er zo thuis in voelen.

Los daarvan: alles wat ik nu net heb gezegd is niet waar hoor! Als dusdanig bedoel ik. In de zin van dat ik dat kan onderbouwen. Ik kan daar geen theorieën of studies, geschriften of boeken bij slepen op grond waarvan ik kan zeggen: kijk hier staat het zwart op wit.

Het is maar een manier van kijken. Het is een mentale bril die ik u op zet door dit te vertellen, en als je door die bril kijkt dan zie je wat ik u schetst. Maar dat is niet: de waarheid!

Ik heb dit allemaal zelf verzonnen en zitten opschrijven, thuis aan de

keukentafel.

Ik ben slechts een figuur uit een toneelstuk.

Ik zit vastgebakken in een verhaal...

Waarmee we overigens verder moeten...

Want ik had het over mijn ouders.

2

Ik kom dus uit een fantastisch gezin. Wij waren oerdegelijke, christelijke mensen. Katholiek. Vlaams. Als wij naar de kerk liepen 's zondags, door de hoofdstraat... naar de hoogmis, mijn broertje en ik voorop. En onze beide ouders die liepen dan enkele passen achter ons. En dan hadden we alle vier een loden jas aan. Ken je die? Van die groene jagersfrakken uit Tirol, met een gat onder de oksel. Jagers zweten veel, denk ik. Ik heb dat gat nooit goed begrepen... Wij gingen overigens niet op jacht hoor, met het gezin. Die jassen waren mode toen. Toffe mensen droegen loden jassen. En wij waren toffe mensen. Wij waren de Vercautertjes. Iedereen begroette ons ook zo. Ik was een Vercautertje. Dat wist ik heel goed, als kind. Ik was daarvan doordrongen. En ik vond het prettig om een Vercautertje te zijn. Dus ik stapte trots elke zondag voor mijn ouders uit in mijn loden jasje naar de hoogmis.

Ik kon toen trouwens ook... dat hadden ze me geleerd blijkbaar... ik kon toen op mijn knieën gaan zitten en mijn handen tegen elkaar plakken en als ik dan mijn ogen dicht deed dan kon ik mij in mijn binnenste richten tot een wezen dat zo duizelingwekkend sterk was en vriendelijk en groot... dat het als lichaam had: Alles Wat Er Bestaat. En aan dat wezen kon ik dan vragen of het mij wilde helpen 'om gehoorzaam te zijn alstublieft...' En dat werkte. Ik was toen een jaar of vijf. Dat marcheerde.

Nu is dat allemaal weg natuurlijk... En ge moogt voor mijn part boos zijn op God, of zeggen dat geloof onnozel is. En dat God niet bestaat. En ik ga u dan nog begrijpen ook.

Want als je nagaat... geloven. Ge Lo Ven. Dat werkwoord. Geloven dat wil eigenlijk alleen maar zeggen dat je je iets zo levendig voor kan stellen, dat je het als werkelijkheid gaat ervaren. Als een kind bijvoorbeeld gelooft in Sinterklaas, dan wil dat zeggen dat het zich de goedheiligman zó levendig kan voorstellen, dat het... ssst!... het paard al over het dak hoort lopen.

Of een volwassen vent gelooft bijvoorbeeld in een voetbalploeg - neem nu Moeskroen - dan wil dat zeggen dat hij zich zó levendig kan voorstellen dat ze kampioen worden dit jaar, dat ze het al zijn, in zijn beleving. Ze moeten natuurlijk die doelpunten nog maken, maar dat is een formaliteit voor de ware gelovige.

Geloof heeft dus niks met waarheid te maken. Hoewel we dat wat we geloven wel altijd als waarheid ervaren. Omdat we ook voortdurend in onze omgeving bewijzen gaan zien voor hetgeen we geloven. Maar naast ons kan iemand staan en die gelooft het tegenovergestelde en die vind daarvoor in dezelfde omgeving even overtuigende bewijzen.

Wij geloven bijvoorbeeld dat Sinterklaas niet bestaat. Enfin, ik hoop toch dat ik hiermee nu niemand voortijdig... Wij menen dat zelfs te wéten. En nochtans is Sinterklaas verantwoordelijk voor een jaarlijkse omzet hier in België van ruim 363 miljoen euro aan speelgoed zo rond

de kerst. Dat vind ik bijzonder knap, voor iets dat niet bestaat. Want ik, die meen wel te bestaan, zou niet weten hoe ik dat moest realiseren.

Wij ervaren dat wat we geloven altijd als ‘de waarheid’ maar we gaan daarbij volkomen voorbij aan de vraag wat dat woordje ‘waarheid’ in wezen betekent.

Want dat is een merkwaardig begrip, weet je. Etymologisch is het verwant aan het woord ‘waren’, zoals in ‘koloniale waren’, ‘bederfelijke waren’ of ‘warenhuis’ en be-‘waren’. De waarheid is: dat wat be-waard blijft. Dat wat gedurende een zekere tijd blijft gelden.

En als je daar dan goed naar kijkt, naar dat begrip, dan merk je dat er twee soorten waarheid zijn. Er is ten eerste de waarheid die we zelf maken. Want wij mensen zijn dol op de waarheid, en als we ergens dol op zijn dan gaan we dat zelf produceren. Bij de waarheid doen we dat door altijd weer opnieuw rond dezelfde tijd hetzelfde te doen. Zelfde feesten, dezelfde periode, op dezelfde manier... Dat heet traditie.

Nieuwjaar bijvoorbeeld. Dat het op één januari nieuwjaar is. Dat is niet waar. An sich.

Ik weet wel dat we op dat ogenblik het feit herdenken dat onze planeet terug op ongeveer dezelfde plek ten opzichte van de zon staat als vorig jaar rond deze tijd. Maar onze planeet staat elke dag op ongeveer dezelfde plek ten opzichte van de zon als vorig jaar rond deze tijd. Dan kunnen we elke dag wel een fles champagne opentrekken! Dus we doen zo maar wat. Op een volstrekt arbitrair moment in de tijd. Want verder

is er op dat ogenblik nergens in het universum iets speciaals aan de hand. Op geen enkele planeet, in geen enkele spiraalnevel, of zwart gat is er ook maar een halve molecule die zich verplaatst op grond waarvan we kunnen zeggen: kijk! heb je het gezien!? Dat was het: Nieuwjaar!

Niks! Er is absoluut niks aan de hand op dat moment. Alleen op dat kleine planeetje vlak bij de zon, verzopen in de melkweg die op haar beurt verloren rondtolt door een immens universum, staan ze met z'n zeven miljard te roepen: tien! negen! acht! zeven! zes! vijf! vier!... JUIUIUIUIIJJJJJ!!! Vuurwerk, champagne, u zat zuipen... Als ge alleenstaande zijt, hopen dat ge iemand tegenkomt om mee te neuken... Dat gebeurt niet. Dan doen alsof je daar ik weet niet hoe goed tegen kunt. Dan maar blijven drinken... Tot je uiteindelijk totaal ontgoocheld en ziek naar huis gaat. Als je op je bed durft te gaan liggen tolt de hele kamer, dus ga je maar weer recht zitten. En moet je je tot de volgende ochtend stevig vasthouden aan de rand van je matras. De volgende dag, met een kop als een gloeilamp en je broek open, een hele dag zitten tafelen bij familie. Cadeaus krijgen waarvan je denkt: '???????' Maar waarvan je zegt: hoe wist je dat? Dat is traditie. Omdat we dat elk jaar op dezelfde manier doen. Elk jaar opnieuw. Dat is de waarheid die we zelf maken. Iets dat we zelf be-waren.

En dan is er nog een soort waarheid dat we niet hoeven te maken. Dat wat bewaard blijft, wàt er ook gebeurt. Wàt er ook gebeurt!

Je geraakt je vrouw kwijt, of een been. Je wint de loterij, of je krijgt een dochter... Maar de lucht is blauw, vogels fluiten en life sucks...

Ik denk dat ik mij God zo levendig kon voorstellen. Omdat ik zo'n vader had. Dat was een hele rustige vent. Heel groot was hij ook. En geduldig. Vriendelijk. Pragmatische man. Hij liet ons jongens altijd graag zien hoe de dingen in elkaar zaten. Was bijvoorbeeld de afvoer verstopt, dan dook hij onder de pompbak, schroefde de sifon los: mannen kom eens kijken. En dan moesten we komen en onze vingers in die buis steken... Voelen aan dat zwarte vet en die haren die er uit kwamen. Ruiken ook. Die putlucht! Werkelijkheids onderricht, noemde hij dat.

Of 't was aan het onweren...

Wij waren bij zijn moeder op bezoek, mijn grootmoeder. Die woonde in een dorp vlakbij een grote rivier. En in de zomer geraakten de onweders niet over die rivier. Omdat dat water opgewarmd was. En daardoor ontstond daarboven thermiek. En die onweders geraakten daar niet voorbij. Dus die regenden volledig uit boven dat dorp. Dat wil dus zeggen, dat op ongeveer anderhalve meter boven de nok van dat dak, bliksems van tussen wolken schoten. En als zo'n bliksem vlak boven je hoofd gebeurt, dan komen die flits en die knal tegelijkertijd: KETANG! Alsof d'r een kanon werd afgeschoten in de huiskamer. Alle dakpannen vlogen een meter de lucht in en kwamen rammelend weer neer. De wind floot gelijk ne zot op de hoeken en kanten van dat huis. En het was oorlog! Alsof ge in een bombardement zat. En mijn grootmoeder was zo bang als een wezel. Die had dat al heel haar leven meegemaakt en die zat vol verhalen over bolbliksems in huis en smeulende koeien overal.

Het was toen trouwens de gewoonte in dat dorp dat er tijdens een onweer altijd iemand rondliep met een emmer wijwater en een palmtakje, om de huizen door middel van zegening te beschermen

tegen de bliksem. Ik heb nog een groottante gehad die dat gedaan heeft. Een zus van mijn grootmoeder. Die hebben ze na een onweer gevonden. Kletsnat, in 't gras naast het huis dat ze had staan zegenen. Helemaal zwart geblakerd en met het palmtakje nog in de hand. Morsdood gebliksemd. En die emmer was omgevallen. Al dat wijwater in de goot.

Dus mijn grootmoeder, als dat begon dan trok die alle stekkers eruit, zette de zekeringen af, deed de rolluiken dicht en ging in het donker als een beestje, met haar ogen zitten knipperen en wachten tot het over was...

Maar mijn vader nam ons dan mee naar een stalletje naast het huis. En dan gingen we door 't deurgat zitten kijken naar de bliksems. En dan kregen wij uitleg over botsende wolken en elektrische ontlading. Thuis ook! Had hij ons laten zien hoe alles ineens zat qua elektriciteit... Liet hij een emmer vollopen en zette die in de garage. Moesten we komen kijken en dan gooide hij daar een brandende lamp in. Peng! Alle zekeringen stuk.

Hij wilde ons laten zien dat de wereld weliswaar gevaarlijk was, dat er wel degelijk gevaar bestond in de wereld, maar dat je daar op een veilige manier mee om kon gaan. Met dat gevaar. Dat onze aarde uiteindelijk een prettige plek was. En hij schonk ons op die manier een diep beleefd gevoel van veiligheid en vertrouwen in het leven en de planeet en alles... En je keek naar hem op als kind, als naar een god.

Hij was trouwens ook hamerslingeraar. Van beroep hè! Gelijk Zeus. En Thor en al die mannen. Een zware, stille vent was het.

Renée Vercauteren. Nooit van gehoord?

Renée Vercauteren. Hij heeft zich nooit echt in 't nieuws geslingerd met zijn hamer. Hij was meestal zevende ofzo. Of twaalfde. Vijfde. Altijd bij de beste maar nooit, om nu te zeggen, eerst.

Hij heeft geen ene keer een medaille gehaald. Maar hij was een heel goeie subtopper. Dus hij werd wel altijd gevraagd als er ergens een kampioenschap was. Europees of... Heeft ook drie keer zijn Olympisch minimum gehaald. Dus die was dikwijls weg. Naar Helsinki of, of... ja... weg. Zijn broer ken je ongetwijfeld. Mijn oom Frankie.

Hij heeft er ooit 's ene dood geslingerd.

Een official. 't Was witte vlag hoor! Hij had zichzelf niks te verwijten. Dat was op een kampioenschap in Oeganda. En die mens mocht daar niet staan. Maar ja, het is daar warm en dan letten ze niet op.

En hoe gaat dat... je slingert die hamer, draai, draai, draai, draai draai draai en los. Hij moet in zijn ooghoek nog hebben gezien: d'r staat er daar nog een. Maar gedacht: ik gooi er wel naast. Om geen ongeldige worp te riskeren.

Maar eens dat die kogel vertrokken is weten die mannen tot op de millimeter waar dat ding terecht gaat komen. Hij wist direct dat het mis ging. Hij heeft toen nog staan schreeuwen en met zijn armen zwaaien, maar tegen de wind in, dus dat kwam niet over. Is hij toch nog

uit zijn cirkel gekomen, waardoor de worp uiteindelijk toch ongeldig was.

Maar die mens stond naar 't schijnt de velletjes van zijn nagelrand te trekken en te tobben over vitaminegebrek wellicht, en zijn gezondheid in het algemeen, zich niet realiserend dat er een kogel van 7 kilo 26 tegen meer dan 80 per uur op weg was naar zijn slaap... Dat gaat toch dikwijls zo, in 't leven!?

En de impact van zo'n kogel op een hoofd...Dat is gelijk een witte druif waar je met een voorhamer een klap op geeft...

3

Alle gletsjers zijn aan het smelten
En de gorilla die verdwijnt
Honderdduizenden plantensoorten
Zijn er ook niet meer naar 't schijnt
Vlees zit vol amfetaminen
Van piepschuim word je impotent
Toast dat is kankerverwekkend
En straks is iedereen dement

Ik heb de wereld niet geschapen
Wat kan ik doen in de praktijk
't Feit da 'k er haast niet van kan slapen
Brengt ook geen aarde aan de dijk

Anderhalf miljoen Chinezen
In een werkkamp op een hoop
Maken de kledij en schoenen
Die 'k hier bijna gratis koop
De drukinkt op een pakje chips, ja?
Die zit vol cadmium en lood
Als je daar te veel van inneemt
Ga je tergend langzaam dood

Ik heb de wereld niet geschapen
Wat kan ik doen in de praktijk
't Feit da 'k er haast niet van kan slapen
Brengt ook geen aarde aan de dijk

En ik voel me dus wanhopig
Ik weet soms echt niet hoe 'k moet zijn
Ongeneeslijk wanhopig
En aan 't eind van m'n Latijn

...

'k Heb mijn geliefde pas bedrogen
Met een heel erg andere vrouw
Waar ik sinds dat dat gebeurd is
Ook verschrikkelijk veel van hou
Ik dacht wat heb ik te verliezen
Ik leef tenslotte maar één keer
En nu moe 'k ineens gaan kiezen
En doe 'k alleen maar mensen zeer

Ik heb mezelf niet geschapen
Wat kan ik doen in de praktijk
't Feit da 'k er haast niet van kan slapen
Brengt ook geen aarde aan de dijk

En ik voel me dus wanhopig

Ik weet soms echt niet hoe 'k moet zijn
Ongeneeslijk wanhopig
En aan 't eind van m'n Latijn

Dit is dan weer wel... echt gebeurd.

En je kan daar wel een liedje over maken, maar dat vat toch niet ten volle hoe het is, zeg maar.

U moet zich dat voorstellen: ik was dan op een gegeven moment eindelijk met iemand. Seksueel en alles, snap je? En tegelijkertijd was ik ook nog 's met iemand anders. Man, man, man, man. Hoe ambetant is dat!? Maar ja, hoe gaat dat. Je bent met iemand. En dat is niet echt Miss Universe. Maar jij bent ook niet altijd de filmster die je zou willen zijn. Dus ergens klopt dat ook wel. In het begin was dat natuurlijk niet zo. Ik was die op een bus tegengekomen en ik vond die toen heel mooi en wauw, en dan wilt ge daar graag heel de tijd bij zijn. Zonder dat ge snapt waarom. En ge gaat sms'en de hele tijd en bloemen kopen en zo meer... Maar dat is in het begin, ja!? Dat heet niet voor niks 'het begin'. En het begin heeft de vervelende eigenschap dat het op een gegeven moment ophoudt. En dan kunt ge niet meer terug. Op papier wel natuurlijk. Maar dat doe je dan niet, omdat... Ge hebt iemand waar je regelmatig seks mee hebt. Is toch altijd nog beter dan troost zoeken bij vrouwtje vuist... Iemand waar ge de zondag op een ordentelijke manier mee doorkomt en die er voor zorgt dat ge niet alleen op een feestje moet verschijnen, enz...

Ik weet wel, dit zijn niet zulke elegante gedachten maar... ik denk die gedachten niet opzettelijk... die komen vanzelf! Ongevraagd komen die

langs. Want ik ben zo niet, van thuis uit bedoel ik. Ik ben eerder een gematigde figuur met neiging tot vriendelijkheid.

Ik heb dat op andere vlakken ook al gemerkt, dat er eigenschappen in mij naar boven komen die ik helemaal niet kan thuisbrengen. In verband met werk heb ik dat bijvoorbeeld ook. Namelijk de neiging om 'vrede te nemen met het iets mindere'. Ik denk dat dat komt omdat ik een Vlaming ben. Hebben jullie dat niet?

Wij zijn hier toch altijd bezet geweest. Deze streek. Wie heeft hier allemaal niet gezeten? De Spanjaarden hebben hier gezeten, de Fransen, Romeinen, de Oostenrijkers, Hollanders, Duitsers... Iedereen heeft hier gezeten. En het beste was altijd voor de bezetter uiteraard... En wij zijn bijgevolg historisch getraind om 'vrede te nemen met het iets mindere'. Dat zit tot in onze genen, volgens mij. Ik denk dat dat er zo diep in zit dat jullie dat niet eens meer voelen.

Ge hoort het trouwens nog aan onze taal dat wij hier altijd bezet zijn geweest. Aan de manier waarop wij het Nederlands teisteren met onze dialecten. Die trouwens om de twintig kilometer van klankleur veranderen. Dat is om de bezetter een kloot af te trekken dat snapt ge toch. Want zelfs al probeerde die bezetter onze taal te leren, hij zou nooit in staat zijn te begrijpen wat twee Vlamingen op straat met elkaar staan te bedisselen. Het is trouwens niet de bedoeling van het Vlaams dat ge dat begrijpt. Vlaams dat moet ge voelen.

Dat is heel anders dan dat zelfde Nederlands zoals dat in het noorden wordt gesproken. Door onze noorderburen. Hollanders weet je wel. Die

hébben bezet, zie je. Die hébben met dat kleine volkje van ze, belachelijk grote gebieden in Oost-Indië en Zuid-Afrika, overheerst. Dus als die daar al 's bij elkaar op bezoek gingen... de naaste Hollandse burenen woonden vaak drie-, vierhonderd kilometer verderop... dus als die al 's bij mekaar op bezoek gingen, met de ossenwagen, dan was het van het grootste belang dat ze *imiteert Noord-Nederlands accent* 'in zo weinig mogelijk accurate bewoordingen zo veel mogelijk concrete informatie' met elkaar konden uitwisselden. Dus dat zelfde Nederlands wordt daar hoog in het hoofd gesproken, waar de begrippen huizen waarmee ze alles keurig benoemen zodat we vat hebben op de werkelijkheid. Heel anders dan het Vlaams, dat laag in de borst wordt gesproken, waar de gevoelens worden gemaakt.

Ik zie u graag, zeggen wij, waarmee we letterlijk bedoelen: ik kan mijn ogen niet van u afhouden. Ik zit heel de tijd naar u te kijken, weet ge dat?

- Ik heb het gezien, ja.

Dat is heel anders dan: hou je van me?

- Ja hoor!

Zie je. Dat is eerder een concept dat wordt uitgewisseld!

Nu zal je zeggen: we zijn toch al sinds 1830 onafhankelijk. Kijk 's aan! Dan heb je 1930, 2000... dat is bijna tweehonderd jaar, als we niet oppassen.

Dus je kan je terecht afvragen: denk je dat dat er nog altijd in zit, dat gevoel van overheersing?

- Wel: ja!

En ik merk dat ik niet de enige ben. D'r zijn meer Vlamingen die zich nog altijd met alles wat ze in zich hebben proberen los te wringen. Terwijl ik iets heb van: mannen! mannen! mannen!... we zijn al los!

De Vlaming zit in zijn binnenste nog altijd liever met zijn klak achter in zijne nek van achter z'n Leuvense stoof te foeteren op die klootzakken in Brussel, zoals hij vroeger gefoeterd heeft op die klootzakken in Madrid en Wenen, Parijs en Berlijn... Liever dat, dan die klak recht te trekken, de straat op te gaan en die schouders mee onder dat samenlevingetje van ons te zetten. Proberen d'r iets prettigs van te maken. Zou makkelijk kunnen. We zitten hier in een gezegend hoekje van de wereld. Zijt ge zot! Zwartwerken en belastingen ontduiken, de verzekering ne kloot aftrekken. Alsof de Spanaard hier nog steeds de plak zwaait. Pas op! Dat kost onze overheid handen vol geld hoor. Ge moet maar 's kijken hoe hoog de last op arbeid is bij ons, in vergelijking met onze buuranden. En dat brengt dan onze concurrentiepositie ten opzichte van het buitenland in gevaar. Moet de overheid weer maatregelen nemen om het investeringsklimaat hier aantrekkelijk te maken. Dat kost de staat bakken vol met geld.

En dat ligt niet aan de Walen hè! Want de Walen, dat is een ander verhaal... Heel vermakelijk overigens. Weet je, de Walen hebben exact dezelfde geschiedenis als wij. Die zijn op exact dezelfde momenten door exact dezelfde klootzakken bezet geweest. En die hebben daar op exact dezelfde manier op leren reageren; namelijk door erg goed te worden in het geruisloos leegroven van hun eigen overheid. Godfried van Bouillon en de Gwijde van Dampierre hebben samen met Pieter De Coninck en Jan Breydel gevochten op de Groeninger Kouter. Hebben mee staan juichen om dezelfde Fransen die ze de kop hadden

ingeslagen. Dus wat dat betreft zijn die twee bevolkingsgroepen als twee kinderen die door veel te strenge ouders werden opgevoed. De bezetter! En dan later als zo'n kinderen groot zijn, projecteren ze dat gevoel van bezetting, van strengheid, van overheersing, op alles wat ze tegen komen, hun baas, de overheid, de belastingsdienst, hun partner. Op alles en iedereen waardoor dat gevoel van overheersing weer opnieuw wordt getriggerd. Dat worden ambetante volwassenen. Maar die kunnen daar niets aan doen.

Tussen Walen en Vlamingen speelt iets gelijkaardigs. Want het gaat niet om het geld.

Als de geldstroom vanuit Vlaanderen naar Wallonië, waar we allemaal van wakker liggen, morgen ophoudt, dan verandert dat niets voor de Vlaming. De pensioenen schieten niet omhoog en de belastingen niet omlaag. D'r gebeurt helemaal niks. Het gaat om ongeveer één miljard en we zijn met zes miljoen Vlamingen. Deel maar 's één miljard door zes miljoen dan zal je zien op wat voor belachelijk bedrag ge uitkomt: 166 euro. Daar kan je nog geen weekend van op Hotel. Op jaarbasis! Daar merkt ge niks van. Dus het gaat niet om dat geld. Maar het gaat om het gevoel. Het gevoel dat we krijgen omdat we weer tegenover een bevolkingsgroep staan die een andere taal spreekt en waar wij geld aan moeten betalen. Onaanvaardbaar. Dat is de term die altijd boven komt drijven. Onaanvaardbaar!

En de Walen hebben hetzelfde gevoel. Zij krijgen net zo goed te maken met een anderstalige meerderheid die hun gaat dicteren hoe zij hun zaakjes binnenskamers moeten regelen. Net zo goed: unacceptable!

Als wij als volkeren in therapie zouden kunnen, als we zouden kunnen leren om voorbij onze projecties te kijken, dan zouden we wellicht tot de ontdekking komen dat we veel gemeen hebben. Mogelijk zouden we zelfs beginnen vinden dat we bij elkaar horen.

Nu goed, wat ik nu allemaal net heb gezegd dat is op zich niet wáár natuurlijk. Ik bedoel, dat staat in geen enkel boek. Ik heb dat zelf allemaal maar verzonnen. Thuis. Aan de keukentafel. Ik ben maar een figuur uit een toneelstuk. Het is alleen een bril die ik u opzet. Als ge daar door kijkt ziet ge hetgeen ik schets. Maar dat is niet 'de waarheid.' En er zijn evenveel brillen als er mensen zijn. Zeven miljard.

De waarheid is wat dat betreft zoiets als de kiezer. Onpakbaar. Als een egel is de waarheid, uiterst kwetsbaar en moeilijk te pakken. Als een druppel inkt die in een glas water is gevallen. Niet te pakken...

4

Ik denk trouwens dat de waarheid zelden op feiten berust. Feiten horen in een context maar die is variabel. En met de context verandert meestal ook de manier waarop we de waarheid ervaren. Waarheid is dus eerder een ervaring, zie je? Een gevoel. En als ik zo bij mezelf kijk dan lijkt dat een gevoel waar ik mee geboren ben. Blijkbaar worden wij allemaal geboren met een bepaald gevoel voor wat waar is en wat niet. En dat gevoel dat hoort bij ons zoals de kleur van onze ogen en het soort haar dat we hebben. Wanneer we opgroeien gaat onze geest op een gegeven moment gelijk een kieken overal kleine brokjes waarheid oppikken, uit alles wat we tegenkomen. Wat we lezen en horen en zien: dat is waar, dat niet, daar heeft die gelijk in, dat slaat nergens op... Voortdurend ordenen we de chaos die de werkelijkheid in wezen is in: waar, niet waar, goed, niet goed, dat vind ik mooi, dat lelijk, enz. enz. De hele tijd doen we dat zonder dat we ons daar rekenschap van geven. Ook nu terwijl u naar me zit te luisteren: pik, pik, pik. We weten altijd wel meteen dat we iets waar vinden, of juist, of mooi, of lelijk. Maar nooit waarom. Dat verzinnen we d'r achteraf altijd bij. Later, nadat we ons oordeel al geveld hebben, gaan we met ons rationele verstand daar een verhaaltje rond maken, een reden vinden en een bewijs formuleren. En dan breien we al die stukjes waarheid aan mekaar tot een soort cocon waarin we gaan leven en waarmee we de buitenwereld tegemoet treden. Dat is ons gelijk.

Zal je wellicht opmerken maar dat is toch ook cultureel bepaald en afhankelijk van het milieu waar je uit komt... Mwoaaa!? Ik ken nogal wat mensen die uit hetzelfde gezin komen en die er een heel verschillend gevoel voor waarheid op na houden. Of we verenigen toch ook! In groepen van gelijkgestemden, zoals we dat noemen. Binnen die groepen moeten we toch ook dikwijls op onze tong bijten of het zit er tegen.

Waarheid is in eerste instantie iets heel persoonlijks. Kan je tegeninbrengen: maar één en één is toch twee? Voor iedereen. Punt.

Maar dan hebben we het over een afspraak.

Een conceptuele afspraak. Dat is geen feit.

En qua afspraak is die waar blijktens haar definitie. Maar als je bijvoorbeeld in een bos komt met anderhalf miljoen bomen en je zegt dat is één boom en daar heb je nog één boom en samen zijn dat twee bomen. Wat zeg je dan in feite? Helemaal niks! Want die bomen zijn daar niet mee bezig. Die liggen daar niet wakker van. Dat is niet aan de hand in dat bos. Dat is geen bos-feit. Dat is slechts logica. Dat is een eigenschap van onze geest die we op het bos projecteren. Je zal nooit een feit vinden dat voor iedereen zondermeer waar is.

Maar als gevoel is de waarheid wel voor iedereen hetzelfde. Dat iets waar is, de manier waarop dat aanvoelt... 'Ja, dat is waar!' dat is bij iedereen gelijk. De inhoud kan enorm verschillen maar het gevoel is gelijk. En onze reactie als dat gevoel wordt aangevallen is ook voor iedereen hetzelfde. Er komt schuim op je mond. En als ze ons op zo'n moment een hamer in de hand proppen kunnen we iemand makkelijk de kop inslaan.

Aan gevoelens werd veel aandacht besteed bij ons thuis. Als ik mij door gevoelens laat overmannen, zei mijn vader altijd, krijg ik mijn hamer geen halve meter ver.

En mijn moeder... Als ik als kind opstandig was of kwaad of ongeduldig in de supermarkt of zo, omdat ik iets niet kreeg dan ging ik van woede op de grond liggen stampen en krijsen, kon je me zo over de vloer van de supermarkt slepen, ik weigerde op te staan... Maar mijn moeder die deed dan niks, die kwam naast u liggen... En als je dan een beetje was bedaard zei ze: oké, wat we hier nu tegenkomen, is een verlangen. En een verlangen is gevoel. En gevoelens daar valt niks tegen te doen. We kunnen het zijn goesting geven maar dan wordt het alleen maar groter. Dat is als een monster dat je probeert eten te geven dat wordt alleen maar sterker en gevaarlijker. En dan krijgen we volgende keer als we naar de supermarkt gaan nog meer problemen. En dat willen we niet. Dus dat gaan we niet doen. We kunnen het bestrijden. Ik zou u kunnen slaan of knijpen of streng toespreken. Maar dan gaan we dat gevoel onderdrukken, wegstoppen en dan gaat het ondergronds een eigen leven leiden. En dat willen we evenmin. We kunnen eigenlijk niks doen. Alleen ontspannen. En wachten. Tot het over is. Want dat is het goeie nieuws: gevoelens gaan altijd over. En altijd uit zichzelf. Dat is gelijk een opklaring of een regenbuitje. Dat passeert vanzelf.

Ik begreep daar natuurlijk geen fluit van als kind, maar ik luisterde wel naar de rustige vriendelijke toon waarop ze me toesprak. Een kabbelend riviertje van aardige woordjes die over mijn zieltje spoelden, terwijl ik naar de zoldering van de supermarkt lag te staren, de buislampen en de

sproeiers van de blusinstallatie...

Tot ik me d'r ineens bewust van werd dat ik daar naast mijn enorme moeder midden op de groenteafdeling lag, of voor de beenhouwerij... En dat dat niet normaal was! Je wou dan dat uw moeder daar onmiddellijk mee ophield... En dan ging je haar recht staan trekken. En dan gingen we verder met de boodschappen.

Het gevolg was dat tegen dat wij een jaar of acht waren, werd er bij ons thuis geen onvertogen woord meer gesproken... Mijn broertje en ik waren altijd vriendelijk en beleefd, rustig.

Heel soms stond er één van ons nog wel 's onbeweeglijk middenin de living te worstelen met een gevoel dat wat groter was, en als dan mijn moeder dat zag legde ze haar hand op uw schouder en zei ze: neem de tijd jongen.

5

't Begon heel gewoon, ja
Met liefde en passie
Ze zat op een bus
En ze las in een boek
Van ene Massimo Massi

'k Zeg da's vast geen Rus
Ze keek wat verstoord, maar dat kon me niet schelen
Haar jurk was zo blauw als de geur die ik rook
Van de dieselwolk achter de bus in het zonlicht

En zij was rechtshandig, nou dat ben ik ook
Ik deed toen, geloof ik, iets debiels, en zij lachte
Zij klapte zowat dubbel over het boek dat ze las
En later heb ik me nog vaak in gedachten Verbaasd hoe
onbegrijpelijk mooi ze toen was

Tadiediedie doeda
Tadiediedie doeda
Tadiediedie doeda
Tadiedie dam

't Begon heel gewoon ja

Met trouwen en bouwen
Een huis en een hond
En zij werd al gauw als al die andere vrouwen
Ze hield nooit haar mond

Ik ging naar de voetbal en waste de auto
Ik deed al die dingen die iedereen doet
Mijn leven werd saai, stond zo stil als een foto
Liefst wilde ik dood, maar officieel ging het goed

En toen op een woensdag zo tegen half negen
Ze kwam met de fiets van de aikidoles
Valavond, koplampen, plassen en regen
Ze ging onderuit en daar kwam toen tram zes

...

Mijn vrouw is een been kwijt
Mijn vrouw is een been kwijt
Wat moet ik nu doen!?
Ik kan haar wel troosten
Ik kan haar wel troosten
Maar we hebben een schoen
Op overschot
Bij elk paar dat we kopen
Ze kan ook niet meer gaan lopen
A 'k haar de kop in wil slaan

Tadaa rat tadaa ràt tada dada datam
Tadaa rat tadaa tàt tadaa tadaa dam
Tadaa rat tadaa ràt tadaa dada datam
Tada dat tadaa ràt tadaa tadaa dam

Ik had niet de kloten om haar te verlaten
Dus ik bleef er maar bij
'k Probeerde hardnekkig haar niet te gaan
haten
O wat was ze blij

Maar toen op een ochtend dat ik niet moest werken
De koffie liep door en op de mat viel de krant
Toen zei z' ineens: jij laat ook nooit 's wat merken
Je doet altijd of d'r is niks aan de hand
Maar tijdterwijl loop j' hier de boel te verzieken
En binnenin zit je zo vast als een muur
En ik hinkel rond als een achterlijk kieken
Ik kan je wel wurgen, weet je dat, op den duur
En ik weet nog altijd niet wat er toen gebeurde
Maar we hadden na jaren plots weer een gesprek
Haar ogen die glansden haar haren die geurden
En allerlei pijn die verdween uit mijn nek
Het ging niet meteen goed
Het duurde nog dagen
Maar het eindigde wel met een gigantische kus
Want al mijn bezwaren die gingen vervagen

En ik zag weer die vrouw met dat boek op die bus...

Dit is ook weer niet wààr uiteraard. Dat is maar een liedje en in liedjes, dat is algemeen geweten, durven ze nogal 's makkelijk flauwekul verkopen. Dat been is eerder een metafoor. In werkelijkheid had ze een wat vervelende aandoening. Hier beneden. Er kwam op een gegeven moment bedorven lucht uit haar... onderste, zeg maar. Daar kan je moeilijk een liedje over schrijven...

Er gebeuren wonderen

Daar van onderen

Wij wisten niet hoe we daarover moesten praten met elkaar dus, dat werd aanvankelijk een beetje doodgezwegen... Maar dat ging nogal moeilijk vanwege die lucht... En toen we het er uiteindelijk toch over hadden kwam er weer ruimte, snap je.

Verder was dat een heel gewone relatie... Met iemand die bijzonder vriendelijk en aardig en innemend was en alles. En die ik ook nogal graag had, eigenlijk... Was misschien een beetje dik. Maar ge denkt dan dingen als: als Vlaming ben ik gewend om... vrede te nemen met het iets mindere. En: laat ze maar wat dikker zijn dan gaat er zeker niemand anders mee lopen... Ik weet dat zijn niet zulke elegante gedachten... Ik denk die ook niet met opzet. Die komen gewoon langs, snap je, zonder dat ik daarom heb gevraagd. Want ik ben niet zo, van thuis uit. Ik ben eerder een gematigd figuur met neiging tot vriendelijkheid...

Maar ik had in die tijd toch zo'n baantje als schilder. En dat begon eindelijk een beetje te lopen na toch een wat moeilijke begintijd...

Ramen en deuren hoor! Bij mensen thuis... geen Kunst. We waren onze gsm-nummers in de brievenbussen gaan steken en als we dan werden opgebeld gingen we d'r op af met onze borstels. Op den duur hadden we ook al ergens een tweedehandsstelling op de kop kunnen tikken. En ik stond op een gegeven moment ergens een opbrengsteigendom te schilderen. Een gevel. Op de tweede verdieping stond ik ramen te slissen. En ik weet nog 't was zuur weer, er stond zo'n schrale wind. En je kijkt al zo 's naar binnen bij de mensen... En ik zie een vrouw uit de gang komen. Die kwam achterwaarts binnen, met een mapje in haar ene hand en een kop thee in haar andere. Die draaide, terwijl ze de deur met haar rug open duwde, vanuit de gang de huiskamer in en wij kijken... Zij kijkt naar mij en ze knikt. En ik kijk ook en ik knik, maar tegelijk schrik ik me WILD...! Omdat: dat was een be-la-che-lijk mooie vrouw. Ik had nog nooit van zo dichtbij, zo'n mooie vrouw los in de ogen gekeken en dan geknikt weetjewel... Een Poolse, zeg! Je verwacht dat toch niet van Poolse mensen, dat die adembenemend mooi kunnen zijn.

En dat was het eigenlijk... 's Een beetje een slap verhaal misschien. Ik heb vanaf dat moment niet meer naar binnen gekeken. Om haar niet te storen in haar... biotoop, fluidum... En om haar te laten zien dat ook schilders beschaving hebben. Meer is er toen niet gebeurd. Oh ja! Ik heb de dag nadien ook een transitortje met oortjes meegebracht voor mijne maat... Zo'n dingetje dat hij op de revers van zijn overall kon klippen. Wij hadden zo'n grote werfradio die helemaal onder de verfspatten ergens op die stelling de hele dag Q-Music stond te blèren. Mijne maat had dat nodig anders duurde de dag te lang. Maar ik heb ook liever dat het stil is. En ik moest aan dat mapje denken van haar. Ik dacht: die loopt vast dat moeilijk Nederlands van ons in die Poolse kop te proppen.

Kan ze Q-Music bij missen als een open beenbreuk. Maar meer is er toen niet gebeurd. Ik zweer het.

En dan een hele tijd later... Ik was lid van zo'n leesclubje. Op dinsdagavonden kwamen wij met een paar mensen bijeen om de Upanishaden hardop te lezen, in een zaaltje achter 't parochiecentrum bij mij in de buurt. En een hele tijd later, want het was toen al weer warm, ik had dat groene hemdje aan, stond ik daar mijne fiets vast te zetten. En ik zie haar daar ook naar binnen lopen, in dat centrum, die Poolse! En ik dacht direct: ik ken die van ergens. Maar ik kon haar niet meteen thuisbrengen. Zoals wanneer ge één van de meisjes van de charcuterieafdeling in de supermarkt ineens met een winterjas aan in het centrum van de stad tegen komt. Ge herkent die, maar ge kunt die niet plaatsen als er niet een meter of vijf charcuterie voor dat kind ligt.

Boven op de gang kom ik haar terug tegen. Ze wist niet waar ze moest zijn. Ze wilde gaan tafeltennissen, zei ze. Ze had het adres op 't internet gevonden... Ze had inderdaad een plastic tasje bij zich met palletjes en een balletje. En een kort rokje met daaronder onbegrijpelijk lange benen... Nu, d'r wordt bij mijn weten niet getafeltennist bij ons op 't parochiecentrum. Dus ik zeg: voor zover ik weet wordt er niet getafeltennist bij ons in 't parochie...

Dat is de eerste zin die ik ooit tegen haar heb gezegd. Kan je je dat voorstellen. Tegen zo'n godin. Zulk een be-la-che-lij-ke zin! 'Voor zover ik weet wordt er bij ons op het parochie.' Ik hoorde mezelf staan blaten als een debiel! 'D'r wo't bij mij w'ten nit tafeltenni bi on i 't

cetruuum...' Ik denk: zwijg toch idioot, d'r wordt u niks gevraagd. Hou je snater als je niks te melden hebt. Djeezes!

Maar zij merkte daar blijkbaar niks van. Zij reageerde daar in ieder geval niet op. Zij stond alleen beteuterd voor zich uit te kijken omdat haar pingpongavond in 't water was gevallen. En ik zeg: als ge wilt kunnen we wel iets gaan drinken ergens? Ik had m'n tong wel kunnen afbijten. Weer zo'n slechte zin. De banaliteit van zo'n vraag! In plaats van eerst een aantal pientere dingen te zeggen over tafeltennis in het algemeen, en een paar namen laten vallen van Chinese kampioenen. En dan langs de neus weg over drinken te beginnen. Nee, meteen, alsof ik sperma stond te niezen, los in haar gezicht: asse wiel kuune wiet an drike evegens. Maar zij scheen dat allemaal niet op te merken... Wellicht omdat ze de fijnere nuances van de Nederlandse taal nog niet meester was.

We zijn dus iets gaan drinken en beginnen praten. Ik heb direct gezegd dat ik met iemand was. Niet op die manier natuurlijk. Ik had mezelf weer een beetje in de hand en ik ben beginnen praten over mijn vriendin zus en Ariane zo. Omdat ik dacht: ik wil geen moeilijkheden verder. Dit is al meer dan ik had durven hopen. Hier ben ik heel blij om en klaar. Geen vodden verder.

Maar het rare was: door dat te zeggen, doordat wij alletwee binnenin de mogelijkheid 'relatie' hadden doorgestreept, ontstond er een soort ruimte; een innerlijk gebied waarin we zonder restricties van gedachten konden wisselen over om het even wat.

Dat is heel anders dan wanneer je bijvoorbeeld iemand hebt ontmoet via een datingsite. Je hebt daar een keer een korrelig fotootje van

gezien en dan af gesproken. Je gaat die staan opwachten bij de bushalte, die stapt uit... En je zou die al meteen weer in die bus terug willen duwen. Maar uit medemenselijkheid ga je d'r toch nog iets mee drinken. En halverwege dat drankje begint die over 'seks'. Dan is dat treurig, voel je. Dat is jammer, spijtig.

Maar wanneer je geen plannen hebt met elkaar. Wanneer je d'r zelfs vanuit gaat dat je die ander de rest van je leven nooit meer gaat terug zien, dan kan je zonder terughoudendheid het gesprek laten dwalen langs onderwerpen als 'relaties' en 'seksualiteit' en... Over iets anders hebben we het eigenlijk niet gehad die eerste keer.

En toen hebben we toch nog een paar keer afgesproken. Tot op een bepaald moment het ondenkbare gebeurde.

Op een morgen, ik had me overslapen, mijn maat belde me wakker, die stond ergens alleen te schilderen. Dus ik ren het huis uit... iiiietttt. De brievenbus! Gauw effe kijken. Allemaal rekeningen en reclames tot ineens: oh! een omslag. Handgeschreven adres in een geschrift dat ik niet kon thuisbrengen... Ik dacht: dat is een geboorte. Handgeschreven en zonder zwarte rand er omheen, dat is meestal een geboorte, dus ik doe vol vertrouwen die omslag open.

Zat een kaart in met op de voorkant een cartoon. Er stond een manneke op getekend dat op een ladder stond en met een rol een enorm hart op een muur schilderde. Hij was bijna klaar met zijn hart. En op de achterkant stond er:

Van de tien gedachten die ik heb
gaan er zeven over u

En de andere drie gaan
over uw bril,
uwe sjaal
en uw snel-bin-der.

Dana

En daar staat ge dan ineens, als onbenul. De mooiste vrouw van het universum schrijft dat ze van u houdt. En ge zijt al met iemand. Iemand die qua onbenulligheid op uw niveau staat. Iemand die ge soms ne stamp onder haar kont zou willen geven. Waar ge turnsloefen voor gekocht hebt. Hier! Ga een beetje hollen in het park. Om wat vet van die reet af te trimmen. Want als ik u aanraak lig ik mijn kots door te slikken...

Dat zijn allemaal niet zulke elegante gedachten, ik denk die niet met opzet, die komen gewoon langs, snap je.

En die ander is alleen maar rank en eminent, koninklijk haast in de wijze waarop zij bijvoorbeeld haar jas kon dubbelvouwen en over de leuning van haar stoel leggen. Leuk en intelligent, ze heeft humor, is geestig. Niet dat ze je aan het bulderen brengt, maar als je naar haar luistert vult je binnenste zich ongemerkt met bruiswater. Bovendien kan ze als geen ander een lint haar achter haar oor haken voor ze een slok neemt van haar sapje...

zucht

Ik vind het leven soms zwaar. Als goud.

Want denk nu niet dat dit prettig is. Ik weet wel, liefde op het eerste gezicht, dit is in onze westerse cultuur het hoogst haalbare. Maar denk niet dat het leuk is uzelf thuis te horen vertrekken met een slechte smoes. We hadden afgesproken na die kaart. Stiekem. Sms: Dan en dan. Daar en daar. Ja! Oké! Toddan!

En toen het zo ver was zie ik me nog naar Ariane toestappen.

‘Ik ga geloof ik, eh... pffffff... weg. Ik wil even alleen zijn ofzo!? Ik heb het weer. Gevoel van beklemming. Binnen in huis hier. Alsof de muren op me af komen. Heb jij dat niet!? Moet even... zuurstof ofzo, denk ik... !? Naar buiten even tot voorbij de horizon kunnen kijken. Dus ik ga... Of weet je, ik moet misschien een lange wandeling maken ofzo... Mij fysiek afmatten snap je... tot je moe bent en dan verder. Eens flink voorbij je fysieke grenzen op zoek gaan naar je kern of o... Denk je niet? Dus het kan goed zijn dat ik vannacht op en neer naar Brussel loop en dan... zou ik misschien niet wachten om naar bed te gaan als ik jou was. Want dan kan het goed zijn dat ik er morgenmiddag pas om een uur of drie, vier opnieuw door kom...’

En Ariane die zat daar ondertussen in dat grote lichaam van haar, aan de keukentafel, selder zit te snijden voor in de diepvries. ‘Ja oké, da’s goed. Ik hoop dat ’t helpt ...’ En je gaat haar dan nog een judaskus geven. Met lange benen loopt je naar het stalletje om je fiets te pakken. Rij je eerst nog even naar het centrum voor een pak bloemen en een fles Ambiance...

Rijd je naar die ander. Kom je die straat in. Zie je die gevel van dat huis dat je geschilderd hebt. De foutjes daarin. Die alleen gij weet zitten.

Want in zijn algemeenheid ziet die gevel d'r nog zo slecht niet uit. Gelijk je ook als enige de foutjes in je eigen vrouw weet te zitten, hoewel in z'n algemeenheid ziet die d'r nog zo slecht niet uit.

Dan bel je... Helemaal òp van de zenuwen, want ge weet bij god niet wat er gaat gebeuren, hoe de avond gaat verlopen, hoe je te gedragen. Je hebt elkaar niet meer gezien sinds die kaart. Zo dadelijk gaat die deur open en dan staat die godin daar... Wat gaan ge doen dan? Een hand geven? Kus? Omhelzing? En dan daarna? Wordt er naar bed gegaan... Hoe dan!? Je hebt in ieder geval uwe piet gewassen voor ge door ging... Maar nu mag je niet te veel drinken zo dadelijk anders moet je weer pissen is-ie terug vuil...

Eueueueueueueue!

De deur wordt elektronisch geopend. Ge moet zelf naar binnen. De trap op. Ge weet gelukkig nog dat het op de tweede verdieping te doen is... Ge hoort boven iets. Ge roept om te doen alsof ge niet zenuwachtig zijt: goed dat ge niet op de tweeëntwintigste woont. Weer die debiel die boven komt: oeddattenie jop twejetwite oont. Shut the fuck upio! Jij gaat je niet moeien vanavond! Gelukkig was het een kat ofzo want boven staat ook de deur tegen. Je moet zelf naar binnen...

Er staat eigenaardige muziek op, maar je probeert dat interessant te vinden. En d'r hangt een vreemde geur. Pools, denkt je onwillekeurig. En eindelijk vind je haar. Achter een half open keukendeur staat ze te giechelen in een wolk stoom... Dat ze niet goed kan koken hoor... En dat we misschien beter buitenshuis kunnen gaan eten... Waarop jij denkt: ik

heb daar het geld niet voor. Ik ben maar eens schilder. Ik verdien zo veel niet. Terwijl ge roept: ik heb bloemen bij!

Maar ze ziet er zoals altijd onbegrijpelijk mooi uit. Ge zou er direct op af willen vlammen maar ge durft dat niet. Bang van uw eigen heftigheid staat ge aan de grond genageld rond te loeren in dat eetkamertje.

Ontdekt ge uw eigen op een gegeven moment, in een spiegeltje dat daar hangt ziet ge uwe vlezige kop en dat ge een trui aan hebt die uw vrouw nog gebreeën heeft. En ge hebt ook geen honger, ge hebt al gegeten. Ge wist niet dat het met eten was.

En d'r klopt geen ene moer aan die hele avond.

Hetgeen ze op tafel zet is verschrikkelijk... De rijst is aangebrand. D'r zit een laag verkoolde korrels op de bodem van de pan... En die smaak zit tot boven. Ze heeft daar een umeboshi pruim ingedrukt. Maar dat helpt niks. Een bak kapotgekookte wortelen erbij... En een dot zuurkool zo scherp dat het lijkt of ze uw keel doorsnijden. Maar ge kunt niet weigeren want die zuurkool is door haar moeder zelf opgelegd... Dus met de langst mogelijke tanden zit ge een tijd lang met uw vork in dat eten te harken. Ineens trekt ze u mee, naar de kamer daarnaast. Daar staat een bed... D'r wordt wat aan kleding gepulkt... En gezoend. Niet echt vrijen. Met penetreren enzo... Nee, nee, dat gaan we niet doen. Want ge zijt alle twee deftige mensen. Zij is ook heel katholiek opgevoed. Ze is dat zelf niet meer, maar dat zit er toch nog in. En ik bèn nog met iemand, officieel. Dus dat gaan we eerst uitmaken, eerst scheiden... dan pas penetreren. Intuïtief voelen we alle twee wat de juiste procedure is. We zijn keurige mensen hoor. Maar het is allemaal alleen maar rommelig en moeizaam en treurig...

En ge ligt misschien wel wat te lachen langs buiten, en grappige dingen te vertellen over wat ge allemaal gezien hebt bij de mensen binnen terwijl ge gevels stond te schilderen. En ge probeert u ook interessant te maken met beschouwingen over de onbetrouwbaarheid van de taal en de wolligheid van zelfstandige naamwoorden, dat verhaal waar ik me hier daarstraks ook interessant mee heb proberen maken... Maar van binnen zijt ge in de war... Ge zou willen gillen dat je het niet weet... Ge zou willen dat het laatste oordeel al was uitgebroken. Want ge hebt alleen maar goesting om kromgetrokken van de schuld voor Gods troon neer te knielen en Hem toe te sissen dat ge godverdomme nooit iets met je vrouw zou zijn begonnen als ge op voorhand had geweten dat die ander in zijn schepping naar jou op zoek was... Klootzak!

En ineens zijt ge weg. Het klokjes stond op 04:23 Rode cijfertjes. En ge vertrekt, zonder een woord, gelijk een autist.

Staat ge op de stoep te denken: wat heb 'k nu gedaan!? Liefst zoudt ge weer naar binnen willen maar dat is te dol voor woorden. En naar huis kan ook niet. Ge moogt er niet aan denken om nu naast Ariane op een matras te moeten gaan liggen. Dus gaat ge maar wat ronddwalen. U moe maken zoals ge beloofd had. Ge doolt wat rond tussen de haveninstallaties en hoog opgestapelde containers. Tot de vrachtwagens beginnen rijden.

De ochtend breekt aan.

De lucht is blauw.

En de vogels fluiten.

Life sucks.

6

Ik heb soms het idee dat ik ben zoals ik ben... Het talent dat ik heb voor neerslachtigheid, zeg maar... dat dat komt door de beeldindustrie. Dat constante bombardement van beelden waar we onder liggen, dag na dag, na week, na maand, na jaar, na jaar, na jaar... Overal die schermen, televisies, computers, magazines, krantenkoppen, flatscreens alom... Met mijn hoofd kan ik me d'r wel over zetten maar op een dieper niveau eist dat toch zijn tol heb ik gemerkt... Want ik heb soms het gevoel dat die beeldindustrie mij in drie tegengestelde werelden plaats, waarin ik me tegelijkertijd moet zien hand te haven.

Langs de ene kant is er de wereld van het nieuws en de actualiteit. Een wereld die ik niet kan afzetten of ontlopen, en waarin alles vierentwintig uur op vierentwintig bezig is met om te vallen en in te storten, in brand te vliegen, te ontploffen, uit te barsten, om te waaien... Iedereen die in die wereld rondloopt wordt bedrogen of bestolen, komt dan op straat, wordt gearresteerd. Er wordt vergiftigd en misbruikt, gemarteld en onderdrukt. Mensen komen om van de honger in die wereld, of van een nieuwe ziekte. Er worden koeien in brand gestoken, komkommers weggegooid, melk op straat gegoten... Een wereld die al zo lang ik leef bezig is te verrotten, op te houden, op z'n laatste benen strompelen. En je krijgt dat in HD kwaliteit in je gezicht, de hele dag. En met je hoofd zet je je er wel overheen maar op een dieper niveau wordt je er intens moedeloos van. Want je zit er met je

neus bovenop en je kan er niks aan doen! Je zou helpen en je weet niet hoe.

Dan daar tegenover heb je de wereld van de talkshows en televisiespelletjes, reclames, magazines enz. Een wereld waarin het geluk er als een jonge hond tegen de mensen op springt. Zo maar. Vanzelf. Iedereen is moeiteloos blij en tevreden.

Die mensen uit die talkshows bijvoorbeeld, die hebben allemaal interessante levens, hebben lange tijd in het buitenland gezeten en liggen daar ontspannen over te vertellen in die zetels. Kijken ook uit hun hoofd alsof ze elke dag bevredigende seks hebben met iemand. Enzovoort.

En onwillekeurig zit je dat dan toch te vergelijken met hoe jij zelf thuis op de zetel zit. En daar kom je altijd slecht uit, vind ik, uit die vergelijkingen...

Of zo'n reclamefilmpje ook voor - ik verzin maar even wat - bijvoorbeeld droge soep. Dan laten ze, zeg maar, een manager zien, in sportkledij, die ergens hoog tussen Zuid-Amerikaanse bergen naast een mountainbike met een satelliettelefoon staat te bellen. En die heeft dan een gefotoshopte secretaresse aan de lijn, die hem, heel ergens anders, voor een designbureau op een kantoor met een adem-benemend uitzicht te woord staat. En dan vraagt hij of zij even die deal van anderhalf miljoen kan uitprinten, terwijl ze alle twee van die droge soep staan te lebben.

Laat de strekking van het filmpje duidelijk zijn, men wil dus laten zien dat men in twee volstrekt onsoeppige milieus, zoals de Zuid-Amerikaanse bergen en een kantoor, toch een redelijk bakje soep kan serveren. En wat dat betreft is die boodschap niet aan mij besteed. Ik kan mij daar met mijn hoofd makkelijk overheen zetten. Want als die soep in de supermarkt bijvoorbeeld hier staat *toont waar de soep staat* en ik moet bijvoorbeeld daar zijn: dan loop ik daar zo *loopt zonder enige reactie glad langs de soep* voorbij. Dus wat dat betreft is dat filmpje weggegooid geld.

Maar op een dieper niveau zit er een stemmetje in mijn binnenste mee naar dat filmje te kijken en dat zegt dingen als: jeutje, dat is daar mooi zeg! Die bergen heb ik nog nooit gezien. Waar zou dat zijn? Is vast Zuid-Amerika. Zou ik ook wel 's naar toe willen. Maar dat is makkelijk twaalf uur vliegen ofzo. Krijg ik nooit bij elkaar gespaard. Dan moet je zo'n manager zijn zoals die kerel. Die is flink zie je dat. En die heeft een mountainbike. Ik denk dat dat vermoeiend is hoor, mountainbiken. Ik denk dat ik dat niet lang kan volhouden. En moet je zien met wat voor telefoon die aan het bellen is.

Ik interesseer me wel voor telefoons, ik sta regelmatig voor de etalage van telefoonwinkels te kijken naar de nieuwe modelletjes, maar deze heb ik dus nog nooit gezien. Moet je niet vragen hoe achterlijk ik ben. En die sekretaresse, joh! Moest ik zo'n sekretaresse hebben werd ik op slag verliefd. En dan kreeg ik geen woord meer uit m'n strot. Laat staan dat ik haar kon vragen om een deal van anderhalf miljoen uit te printen.

Ik heb ooit 's een briefje van honderd euro in mijn handen gehad en toen was ik al helemaal in paniek. Dat gaan ze pikken! Ze gaan dat pikken!

Zie je. En zo'n filmpje duurt misschien 43 seconden, maar na die 43 seconden schiet er niks meer van mij over. En zo is dat het ene filmpje na het andere.

Ik word daar nog moedelozer van dan da 'k al was van 't nieuws.

En dan is er nog de derde wereld waarin ik moet trachten overeind te blijven. En dat is de wereld waarin ik elke dag opnieuw wakker word. Een wereld waarin zweetvoeten voor komen. En tandvleesontsteking. Vermoeidheid ook. Ik moet toch regelmatige even op een stoel gaan zitten tussendoor. En goesting in van alles. Om te eten, om te doen, om te hebben, om te zijn, maar dat voortdurend niet kunnen vanwege te duur, te weinig tijd...

Ik kom niet in het nieuws met m'n eigen. De dingen waar ik mee zit, een klotejob, een afbetaling, een moeizame relatie, daarin is niemand geïnteresseerd. Alleen ik lig daar van wakker. Mijn hond komt niet in slow motion de hoek om wanneer ik een blik Chappi opentrek. Mijn hond stinkt, die zit onder de vlooiën, die wil niet luisteren, en die blaft naar negers. Mijn vriendin, als die ongesteld is, dan hangt die niet met de juiste tampon in haar kut tegen een klimmuur naar mij te lachen. Nee die ligt de hele dag thuis op de zetel, met een warme kruik op haar buik, hatelijkheden te preutelen. En ik loop dat te verduren. En dat verduren noemen wij liefde.

Liefde, dat is bij ons niet dat je uit een Mercedes stapt, over een gazonnetje dartelt naar een onbetaalbare villa, eens naar binnen kijkt en de makelaar knikt van: arrangeer dat hier maar... Dat hebben wij nog nooit meegemaakt, mijn vriendin en ik.

En ook als ik in zo'n magazine blader krijg ik op elke bladzijde het gevoel dat ik faal, faal, faal, faal, faal. Omdat ik niet regelmatig met een kinky kapsel en in een tijdloze broek, het hoofd vol leuke interieurideetjes terugkom van een weekendje shoppen in Barcelona of New York... Ik ben al blij dat ik mijn interieur gestofzuigd krijg.

En ik koop dan maar al die dingen waarvoor reclame wordt gemaakt omdat de aanschaf een kort moment van vertroosting biedt. Ga ik op zaterdag de stad in met een hysterisch soort opwinding: ik ga iets kopen! Ik ga iets kopen! Loop ik een tijd rond: wat za 'k pakken? Wat za 'k pakken? Kies je iets. Lekker afrekenen. En dan met een pakje weer naar huis: ik heb iets gekocht! Ik heb iets gekocht!

Maar dan thuis pak je het uit en binnen het half uur is het zijn betovering kwijt en je geld zie je ook niet meer terug. En ik merk dat ik niet de enige ben die zo is. Op zaterdag in die winkelstraten loopt iedereen daar met een ernstige kop zijn depressie te vertroosten met mooi verpakte overbodigheden. Drie zelfmoorden per dag hier in België moet je bedenken.

Maar zie je, dat is een systeem waarin we per ongeluk terecht zijn gekomen. Via de beeld- industrie creëren we een perfecte wereld waar we naar gaan streven. Ons verlangen ernaar laait zo hoog mogelijk op. Dat was ook de bedoeling om ons aan het consumeren te krijgen. Maar nu is het zo dat de meesten van ons die wereld in werkelijkheid zelfs niet bij benadering kunnen realiseren. En dat genereert neerslachtigheid. En als doekje voor het bloeden gaan we dan maar allerlei kleine dingetjes uit die wereld kopen. Dat is het systeem: onblusbaar verlangen, depressie, aanschaf. In de politieke en economische wereld noemen ze dat systeem: koopkracht. Die moet beschermd worden, meent men daar. Als onze koopkracht wordt aangetast dan gaan we protesteren. Kan je je dat voorstellen! De vakbond stuurt ons de straat op om voor onze eigen depressie op te komen. Doller moet het toch niet worden!

Maar we zijn daar met zijn allen per ongeluk in terecht gekomen. Want het is een rechtsreeks gevolg van hoe we in mekaar zitten als mens. De samenleving verschilt wat dat betreft niet van het individu. We worden elke dag wakker in de wereld die we zelf voortdurend verzinnen. Zowel collectief als individueel.

Het zijn namelijk niet de politici die onze samenleving vormgeven. Dat denken ze zelf wel, maar dat komt door hun kortzichtigheid. Wij zijn het die de wereld maken waarin we terecht komen. Wij zijn het die vroeger abortus zijn beginnen plegen en hash roken, met euthanasie beginnen zijn rommelen. De politiek stommelt daar maar aan beetje achteraan met zijn wetgeving. Er is nog nooit een politicus geweest die heeft gezegd: kijk hier is een uitstekende nieuwe drug,

dit zijn de richtijnen volgens dewelke je hem moet produceren en verkopen en dit is de strafmaat in geval van overtreding. Zo werkt het niet. De wereld zoals we hem aantreffen is het gevolg van hoe wij collectief denken.

En als je nu jezelf in de gaten houdt, dan merk je... Ik had het daarstraks over dat gevoel voor waarheid waarmee we geboren worden, dat overal als een kieken alles tussen uit pikt wat waar is en mooi of onwaar en verderfelijk. Bij dat onware gaat het meteen fantaseren hoe het beter moet. Kijk maar eens wat er gebeurt als je voor het eerst bij iemand op bezoek gaat. Hoe je aandacht als een bliksem door dat interieur schiet en hoe we overal commentaar op hebben. 'Wat een rare lamp!' 'En tragische gordijnen zeg!' 'Ach, hier staat de eetkamer waarvan wij bij Ikea tegen elkaar hebben gezegd: wie koopt nu zoiets? maar hier staat die wel mooi eigenlijk, bij die blauwe muur.' Overal levert onze geest pijlsnel en spontaan, commentaar. En bij alles wat volgens ons niet in orde is, scheppen we onmiddellijk een ideale situatie. Waar we vervolgens naar gaan streven in de overtuiging dat we dan gelukkig zullen worden.

Wat we niet in de gaten hebben is dat dat nooit zal werken op die manier. Probeer het maar 's. Ga maar 's een keertje rustig in de zetel zitten met je ogen dicht en fantaseer je maar 's gelukkig. Alles mag, alles kan. Begin maar met een paar klootzakken te laten doodgaan. En dan geld natuurlijk. Visualiseer je rekening en laat daar maar nullen bijkomen tot je het gevoel hebt: nou is het welletjes hoor! Dan een partner. Maak de partner met wie je bent maar 's een keertje zo ideaal mogelijk...

Of nee dat bevredigt niet echt. Laat 'm ook maar doodgaan op een maatschappelijk verantwoordde manier. Zie je zelf een eindje met geknakte kop achter een kist lopen terwijl iedereen je beklagt zodat er nadien zonder enig schuldgevoel weer plaats is voor een: nieuwe partnerrrrr! En boetseer die maar naar je eigen inzicht en verlangen. Dan nog een baan, een leuke, creatieve betrekking die enorm veel maatschappelijk aanzien genereert en ga zo maar door tot je d'r niks meer bij kan verzinnen en dan zal je merken dat je nog altijd niet gelukkig bent. Want we kénnen dit namelijk. We hebben allemaal al 's van die meevallertjes gehad. Een diploma gehaald of iets gewonnen, een betrekking gevonden, een levensgezel en zo meer. Maar binnen de kortste keren ben je aan het nieuw verworvene gewend en loop je in gedachte je wereld al weer te verbeteren, naar die verbeterde versie te streven en nooit word je blijvend gelukkig, terwijl dat eigenlijk wel de bedoeling is. Zo leven we! We hebben de Ronde van Vlaanderen nog maar net gewonnen of het is al weer Parijs-Roubaix. Opnieuw afzien!

Ik heb mezelf 's een keertje betrapt, da 'k ineens dacht: fuck! ik ben gelukkig! Wat was er toen aan de hand? Wel ik zat op een stoel onder een boom... en dat was het. Ik betrapte me d'r op dat ik wenste daar tot het einde der tijden te kunnen blijven zitten. En toen ik probeerde te kijken naar wat er precies gebeurde op dat moment, kwam ik tot de ontdekking dat ik voor een ogenblik niks verlangde. Ik zat niet radeloos te zoeken naar een krant om te lezen of naar m'n gsm of me af te vragen: wat eten we vanavond? en zo meer. Ik zat daar gewoon met niks om handen tevreden te zijn. Klaar.

Dat blijkt de definitie van geluk: tevreden zijn en niks verlangen. Als we op de klassieke manier gelukkig zijn doordat we net weer iets begerenswaardigs bereikt hebben zijn we ook even tevreden en verlangen niks. Even! Want we zijn dan eigenlijk gelukkig zoals rokers roken. Die roken niet omdat ze sigaretten lekker vinden maar om even van het gehunker af te zijn. Gelukkig zijn wil zeggen dat het gehunker ophoudt. Gehunker dat door de beeldindustrie wordt opgepookt tot absurde proporties. Ik heb me wel 's zitten afvragen hoe zou de wereld er gaan uitzien wanneer we dat allemaal op een dag door zouden krijgen. Als bijvoorbeeld alle Belgen op een ochtend naar geluk zouden beginnen streven, niet door dingen te bereiken, maar door te proberen op te houden met verlangen... In wat voor wereld we dan wakker zouden worden...

Is niet waar hoor wa 'k zeg. Is maar een manier van kijken. 's Maar een bril die ik u opzet. Heb ik zelf verzonnen. Aan de keukentafel. Ik ben maar een figuur uit een toneelstuk. Ik had het eigenlijk over mijn familie...

7

Nu, mijn ouders die zagen mekaar heel graag. 't Kot hing vol bij ons thuis met grote foto's waarop je kon zien hoe verliefd dat die waren. En spreuken: God is liefde en buiten de liefde bestaat er niks. Ge kon daar niet tegenop als kind. Ik vertelde het al, tegen dat wij zo'n jaar of acht waren, hadden mijn broer en ik geleerd om altijd rustig te zijn en beleefd, vriendelijk. Maar het gevolg was wel dat wij soms met onze energie geen blijf wisten. En wij begonnen een soort clandestiene agressie te ontwikkelen daardoor. We begonnen elkaar pijn te doen, bij wijze van spelletje. Wij begonnen mekaar toeken te geven. Te slaan dus. Zat mij broer bijvoorbeeld zijn huiswerk te maken aan tafel. En als hij dan even niet oplette, wat nooit gebeurde want wij letten altijd op, 24 uur op 24, maar als zijn aandacht voor mij dan toch even verslapte kwam ik voorbij en dan sloeg ik zo hard als ik kon met mijn elleboog tussen zijn schouderbladen. Waarna hij dreigde te krijsen. En dan hield ik zijn mond dicht. Want als mijn moeder dat hoorde kregen we een preek over het belang van mededogen en het gevaar van oorlog blablabla... En we mochten mekaar niet verraden. Dat was een essentieel onderdeel van het spel. Want ik had 'm bijvoorbeeld 's een klap gegeven, hij zat weer aan tafel te kleuren of zoiets kinderachtigs. En ik kwam voorbij en ik sloeg de knokkel van mijn duim boven op mijn vuist met een enorme zwaai vanuit mijn schouder wham! tegen zijn kaak. Zodat die linker kant van zijn hoofd een tijdje later helemaal blauw zag en gezwollen was...

En toen aan tafel.

Mijn moeder zag dat:

- Wat is er met jou gebeurd?

En mijn broertje:

- Ik moest gaan plassen vannacht en iemand had de deur van de wc laten open staan.

- Je moet het licht aansteken als je gaat plassen.

- Ja maar, daar word ik zo wakker van. Van het licht.

En ik zat er naast en zwol van trots.

Op hem, snap je.

Hij heeft mij ook bijvoorbeeld 's midden in de nacht... Ik lag te slapen, mond open, koplussen vol kwijl en hij sprong toen vanaf zijn bed, zo hoog hij kon, met zijn knieën vooruit los in mijn ribben. Dat was verschrikkelijk! Ik werd wakker vanuit de diepste slaap! omdat alle lucht uit mijn longen werd geperst. Ik kon geen streep adem meer krijgen, man. En tegelijkertijd moest ik vreselijk lachen omdat hij me zo knap te grazen had genomen. En hij lag boven op me mijn mond dicht te houden, want ik mocht ook geen krimp geven natuurlijk, om mijn moeder niet te wekken. Verschrikkelijk plezant! En het schepte ook een hechte band tussen mijn broertje en mij.

Maar dan op een keer, ik was heel goed in puzzelen, snap je, als kind. En ik was op een keer een puzzel aan het maken. Een hele moeilijke. Zevenduizend stuks! Twee katten. Dus mijn puzzeltafeltje lag vol stukjes met alleen maar kattenhaar. En ik was al flink gevorderd. Ik was klaar met de hoekjes en de randjes en nu was ik naar binnen toe alles

netjes aan het vol werken. Ik voel ineens dat mijn broertje achter me komt staan. Ik doe of ik helemaal verdiept ben in mijn gepuzzel. Maar eigenlijk zat ik te zwellen van trots. Want ik was daar al vier dagen mee bezig en hij kon dat nog niet. Hij had daar het geduld nog niet voor. En ineens zie ik zijn armpje langs mijn hoofd komen. En ik zie zijn handje en dat pakt een stukje van die puzzel en dat legt dat op de juiste plaats! Ik dacht dat ik iets kreeg. Want nu had ik 'm niet meer helemaal alleen gemaakt. Als je acht bent is dat belangrijk. Trouwens dat doe je niet, ongevraagd aan iemand z'n puzzel zitten. Je moet van andere mensen hun puzzel afblijven. Punt.

Dus ik wacht even tot mijn verontwaardiging is gezakt. Maar ik dacht toen wel: voor het avond wordt, vriendje, krijgt gij nog een enorme toek!

En dan 's middags loop ik door de gang bij ons thuis, ik was op weg naar... Weet ik niet meer. Maar dat doet er niet toe. In ieder geval, ik kom voorbij de badkamer en ik zie vanuit mijn ooghoek dat mijn broertje in bad zit...

En zonder er bij na te denken loop ik die badkamer in... We waren toen aan het verbouwen. En d'r hing een knijplamp aan de waterleiding. Ik pak die knijplamp beet en gooi die in dat bad. Waarna ik gauw weer op de gang ging staan lachen. Ik dacht: hij springt wel uit dat bad. Of de zekering springt... In ieder geval d'r springt iets. Maar... d'r sprong niets. Ik ben toen teruggelopen om te kijken...

En daarna ben ik naar mijn moeder gegaan. Die stond in de keuken, slagroom te slaan.

Die deed dat met de hand. Mijn moeder sneed en sloeg en hakte alles met de hand in de keuken. Omdat daardoor haar energie in het voedsel kwam te zitten. En via het voedsel in haar gezin. Dat had ze ergens gelezen. Dus ze staat daar, takka takka takke takke takke takke, met die gard in die slakom. Ik zeg: ge moet 's efkes meekomen. En zij zegt: wacht. Dus ik wacht... Zo ging dat bij ons thuis. Nooit een onvertogen woord. Nooit paniek. Alles was altijd te behappen. Ze sloeg altijd tot ze pijn in haar arm kreeg, dan liet ze de room even rusten, ging ze iets anders doen en dan een minuut of tien later sloeg ze verder, tot die room zo stijf was als boter. Toen haar arm dus verzuurd was, legde ze die gard neer, droogde haar handen af en vroeg: wat is er nu? Ik zeg: ge moet 's efkes meekomen.

En ik liep met haar achter me aan door de gang terug tot voorbij de deur van badkamer. Ik draai me wijs naar binnen en zeg: daar. En zij gaat naar binnen en blijft in het midden van die badkamer staan. Ik kijk tegen haar rug aan en zie ter hoogte van haar dij, daarachter het hoofd van mijn broertje op de rand van het bad liggen, met zijn mond en ogen wijd open. Maar hij had normaal bruine ogen en die waren nu... wittig. Mijn moeder klapte toen de bril van de wc naar beneden en ging er op zitten. En ik zei toen: ik heb de lamp in 't bad gegooid. En ik zei: omda 'k kwaad was. Daarna heb ik niks niet meer gezegd. Omdat ik dacht, ge kunt wel beginnen over schuld en over spijt maar dat verandert niks aan de feiten.

Maar dat moment in die badkamer, met mijn moeder op die wc, heeft heel lang geduurd. Dat is soms nog bezig denk ik. Een kind kwijt en het is de schuld van dat ander kind maar ge ziet dat ook graag... dacht ik. Ze

wilde mij vastpakken en wegduwen tegelijkertijd... dacht ik. En ik wilde getroost worden of geslagen, vergeven of vervloekt, gestampt of gekoesterd... Maar er gebeurde niets.

Ik stond daar. En zij zat daar. Broer lag daar. Vader zat in Helsinki. En van God of liefde was nergens een spoor.

Goh ja...

En dan komt de dokter en die belt het parket. Ge wordt meegenomen en ondervraagd. Daarna moet ge op de gang gaan zitten wachten naast een politieman in uniform. Die niks mocht zeggen blijkbaar. Want die zei niks. En dan komt er weer iemand die ge nog nooit hebt gezien, en die wil uwe naam weten... Die weet dat waarschijnlijk al wel, maar die wil u dat zelf horen zeggen, wellicht.

Ik ben Walter. Vercauteren met au... En dat schrijven ze dan op... En dan moet ge nog 's uitleggen wat er gebeurd is. Lamp in bad gegooid. Omdat hij mijne puzzel... Enfin een stukske van mijne... Had ge de bedoeling om...!? Nee, natuurlijk niet, wie gaat er nu zijn broer killen om ne puzzel!

En dan laten ze u opnieuw lange tijd alleen. In een lokaaltje met een paar stoelen. Ge zit daar dan, uw broer te missen en tegelijk het gevoel te hebben dat je daar geen recht op hebt. Want mijn mond ging nog dicht en mijn ogen hadden nog kleur... Maar wat je ondertussen aan niemand kunt uitleggen is dat... Mijn broertje was mijn beste vriend!

Een beetje later brengen ze u dan een maaltijd die je niet naar binnen gewrongen krijgt. En ze brengen u naar een bed waarin je geen oog dicht doet... Ik weet nog wel dat ik op een gegeven moment ineens

dacht: hei! ik verveel mij niet. Het leek alsof ik uit de situatie wipte en mezelf daar zag zitten, uren alleen tussen de stoelen in lege kamers zonder een boek of een spelletje of wat dan ook. En ik verveelde me desondanks niet. Ik klampte me vast aan mijn ontredding. En de tijd: hij vloog... Dat was raar.

Ge hebt dan natuurlijk wel door dat ze u naar een verbeteringsgesticht brengen. Komt ge tussen allemaal kinderen met een lijfgeur. En ge moet dan beginnen opletten, want daar zijn allerlei regels van kracht die ze u niet komen uitleggen. Maar als ge ze overtreed krijgt ge wel een tik tegen uwe kop. Een hele tijd later moogt ge terug naar huis... Lange, lange tijd later hoor... Daar zat veel tijd tussen. Maar daar ga ik nu niet over praten...

Op mijn achttiende mocht ik dus terug naar huis... En ik had sindsdien met mijn ouders geen contact meer gehad... Maar daar had ik zelf op aangestuurd. Want ik had ze zelf toen ik daar pas was een paar brieven geschreven. Over spijt en berouw. En dat ik zeer goed wist hoeveel pijn ik hun had gedaan. En dat ik het fijn vond om gestraft te worden. Dat ik het fijn vond om te kunnen boeten voor wat ik had gedaan. En dat was ook zo. Ik wilde wat er gebeurd was, kapot boeten. Ik dacht dat dat kon. En dat ik dus van hen niet verwachtte dat ze mijn straf zouden verlichten door mij te komen bezoeken. Of op mijn brieven te antwoorden. Dat ik zelfs liever had dat ze dat niet deden. En dat gebeurde ook niet. Dat was uitermate bitter natuurlijk. Maar ik vond het op een bepaalde manier ook goed.

8

En dan tien jaar later moogt ge terug naar huis. En dan gaat ge ze voor de eerste keer opnieuw zien. Ik was daar serieus zenuwachtig voor. Maar gelukkig kreeg ik een sociaal assistente toegewezen die dat proces ging begeleiden. Ik weet nog dat ik toen bij die assistente op haar bureau moest komen... Het eerste wat die zei was: 'ja! naar meneer en mevrouw Vercauteren kunt ge niet terug, maar dat weet ge waarschijnlijk al.' En die moet aan mijne kop hebben gezien dat ik uit de lucht kwam vallen. En die maakte zich kwaad. 'Hoe!? Hebben ze u dat niet verteld! Hoe is dat nu toch mogelijk! Potverdorie zeg! Dat is nogal iets hier op die dienst. Dat is nu al het derde geval binnen een maand. Dat ik vaststel dat er niet naar behoren wordt gecommuniceerd met de betrokkenen. Dat heeft verder niks met u te maken. Maar daar ga ik toch 's een dik rapport over schrijven. Want dit kan dus absoluut niet. Maar bon, los daarvan... Het zit in uw geval zo dat meneer en mevrouw Vercauteren vroeger, die konden geen kinderen krijgen. En die zijn toen een adoptieprocedure gestart en daar zijt gij uit gekomen. Gij zijt in dat gezin geplaatst toen ge zo'n jaar of anderhalf waart. Maar tegen die tijd bleek mevrouw Vercauteren toch zwanger. Van: uw broertje. En na wat er dan zo veel jaar terug is gebeurd hebben ze te kennen gegeven dat ze die adoptie niet langer wilden verder zetten en het vredegerecht is ze daar in gevolgd. Dus de vraag is nu wat wilt gij, wilt gij onmiddellijk volledig zelfstandig gaan wonen? Of hebt gij liever een kamer met aandacht? En 't enige dat ik kon zeggen was: wablieft... !?

Heel die klotesamenleving
Vol gekonkel en getreur
Met zijn wetten en geboden
En een stok achter de deur

Met zijne politieke zever
En gazetten vol me zeik
En onnozele reclame
Overal waar ik naar kijk

Oorlog, armoe, seks en tennis
Alles zit in mijne kop dooreen
Met wetenschap en talenkennis
'k Smoor te veel en 'k zen alleen

'k Wil nen tattoo op m'n ballen
Een piercing door m'n tong
Een assurantie tegen 't vallen
Veur misschien nen bungeesprong

'k Heb ne laptop en nen brommer
En zo'n stomme gsm
En 'k steekt m'ne komkommer
In zo'n slip van H&M

Maar dat verandert niks terzake
Dat brengt absoluut geen rust

ik wil schreeuwen van de daken
dat iedereen m'n kloten kust

Want ik leef alleen voor 't weekend
Waar 'k heel de week op wacht
Op de drugs en op de seks
En op de eeuwig jonge nacht

Ik wil beats en ik wil dansen
Ik wil XTC en drank
'k Wil met alle vrouwen sjansen
Alleen maar beeld en gene klank

Ik wil niet meer kunnen denken
Da 'k m'n eigen niet meer voel
Ik weet dat iedereen die luistert
Heel goed weet wat ik bedoel

Ik wil los en ik wil weg
Ik wil er af, ik wil er uit
Geef me nen baxter vol met whisky
En zet een kut op mijn spuit

Cause life is not for sissies
It stings and it hurts you know
And there's nothing that life wishes
But the pain will make you grow

Ik ben geen Vercautertje.

Ik ben dus geen Vercautertje.

Nooit geweest.

Dat ging er bij mij niet in.

Ik ben geen Vercautertje.

Als een mantra dreunde die zin door mijn hoofd.

Gij zijt geen Vercautertje.

Ook 's nachts ging dat verder.

Ik ben geen Vercautertje,

En het was telkens het eerste wat ik dacht als ik 's morgens wakker werd:

gij zijt geen Vercautertje.

Ik heb waarschijnlijk wel ouders. Iedereen heeft ouders. In 't strafste geval is uw moeder onbevlekt ontvangen, maar dan hebt ge nog altijd enen ouder. En die wilde mij ook niet...

Ik heb toen nog wel contact gezocht. Ik ben op een gegeven moment met de bus naar dat dorp van mijn grootmoeder gereden. Met zo'n hartje aangebeld. En d'r kwam iemand opendoen die ik nog nooit had gezien.

'Ik kom voor mevrouw Vercauteren alstublieft.'

'... ..'

'Oké, dank u vriendelijk...'

Die bleek vijf jaar daarvoor gestorven.

Dan 's avonds heb ik een zus van mijn vader opgebeld, mijn lievelingstante... En die wist te vertellen dat mevrouw Vercauteren al

een paar jaar in de psychiatrie zat. En dat meneer heel dik geworden was en dat hij nogal veel dronk. En da 'k die mensen moest gerust laten. Die mensen...

Ben ik op zoek gegaan naar mijn biologische ouders... En ik schrok er van. Die meneer van de bevolking op het gemeentehuis had die binnen de vijf minuten boven water. Dat bleek een koppel te zijn uit La Louvière. Dus ik 's zondags met de bus naar La Louvière. Vond ik daar mijn moeder achter in één van die huizen in 't centrum. Ze zat daar in een keukentje. En ik schrok er van dat dat al zo'n oude vrouw was. Ze deed niet eens de moeite om haar gebit in te steken toen ik binnen kwam. Dat stond achter haar in een glas water op de ijskast, heel de tijd naar mij te lachen. Zelf zat ze aan een tafel met een toile cirée waar allemaal grote doorgesneden citroenen op stonden getekend.

- Ah! T'as bien réussi quand même, zei ze.

(Ge zijt goed terecht gekomen nochthans.)

- Tu t' appelles encore toujours Stanley, toi?

(Heet gij nog altijd Stanley?)

- C'est ton père qui t'as nommé comme ça, t'sais. C'était son Hero. Stanley. Lui il était un mercenaire. Il a lutté toute sa vie en Afrique. Angola, le Zaïre... Mais... il est déjà mort depuis plus que quinze ans. Crevé de l'alcool à coté de la rue. Et lui il disait toujours, que la vie est comme la brousse. Il faut te battre un chemin à travers. Sans savoir, quand ou où tu arriveras.

(Uw vader heeft u zo genoemd. Stanley was zijn held. Zelf was hij een huurling. Heeft gevochten in Afrika, Angola, Zaïre...

En hij zei altijd: het leven is zoals het oerwoud. Ge moet u daar een weg

doorheen slaan zonder te weten waar of waneer ge gaat uit komen. Maar hij was meer dan vijftien jaar daarvoor gestorven. Hij had z'n eigen dood gezopen. Ze hadden 'm gevonden in de goot.)

- Moi j'suis une pute. J'ai toujours été une pute. Ici à La Louvière. Je suis accouché de toi à l'institut des orphelins. St Marie la Vierge à Bruxelles. Je t'ai laissé là-bas en moi j'ai continué ma vie. C'était comme ça à l'époque.

(Mijn moeder zelf was een publieke vrouw. Altijd geweest. Daar in La Louvière. Ze was van mij bevallen in een weeshuis in Brussel. Mij had ze daar gelaten en zelf was ze verder gegaan met haar leven. Dat ging zo in die tijd.)

- Je vois que j'ai pris une bonne décision. Non?

(Ik zie dat ik de juiste beslissing heb genomen.)

- T'as bien réussi.

Ik zei: oui madame, j'ai bien réussi.

9

De vraag der vragen zeurt al dagen door mijn kop
Hij zeurt al maanden, zeurt al jaren
Ik vind er maar geen antwoord op
Maar voor ik dood ben en door iedereen vergeten
Dat denk ik soms terwijl ik bijvoorbeeld zit te ontbijten
Zou ik toch graag nog 's een keertje willen weten
Wie benne kik, wie benne kik, wie benne kik in feite?

De vraag der vragen tolt maar rond en vindt geen rust
Hij kan geen antwoorden verdragen, niet in slaap worden gesust
Want ondanks alles wat ik weet en wat ik ken
Kan ik alleen maar zeggen wat ik niet ben

Ik ben niet het werk dat ik doe want daar zijn er meer van
Die doen hetzelfde als ik maar zijn ik niet
'k Ben evenmin iets wat ik beter weet of beter kan
Dat zijn slechts eigenschappen net als lang of dik

Ik ben niet de geschiedenis waar 'k uit kom
Niet de ouders die ik heb
Want mijn verhaal is diffuus en weet ik veel
Mijn verleden is gelogen en mijn ouders waren nep
Maar ik stop niet met bestaan, in tegendeel

Ik ben niet de vrouw waarvan ik hou en niet het kind waar ik om geef

Want als die dood zijn dan ben ik er nog steeds

'k Ben evenmin de overtuiging, 't ideaal waar ik naar leef

Want lang voor ik er was toen waren die d'r reeds

Ik ben niet het lichaam dat ik heb

Want dat zit vol van allerlei

Haren, nagels, darmen, voeten en een pik

Maar d'r zit zo 's niks tussen

Hoewel het is allemaal van mij

Maar niks waarvan ik kan zeggen: dit ben ik

'k Ben niet de voetbalploeg die 'k aanhang

Of de politicus die 'k haat

Want die verdienen bakken geld en ikke niet

En 'k kan er wel iets over zingen maar wie is daar nu mee gebaat

En bovendien we dwalen af zoals u ziet

Ik kan hier nog een tijd mee doorgaan

Want de lijst is erg lang

Van dingen waar 'k me mee identificeer

Maar we komen op die wijze

Geen stap verder ben ik bang

Wie 'k ben is niet te achterhalen, wat ik ook probeer

Na jaren tevergeefs zoek naar het wezen van m'n ik

Want er is dus ook geen molecule of een gen

Heb ik toch eindelijk iets gevonden en dat gaf me wel een kik...
Kijk, dit is waar ik op uitgekomen ben...

Ik is een fantasietje van m'n eigen
Ik is alleen maar een dansje van de geest
Ik is die kletsmajoor die 'k niet kan laten zwijgen
Omdat-ie teveel televisie kijkt en teveel kranten leest

Ik is het denken in mijn hoofd da 'k niet kan stoppen
Ik is het oordeel dat ik over alles heb
Ik help de hele wereld daarmee naar de knoppen
Want ik verpak alles in mijn eigen hersenspindelweb

Ik is de filter waar ik niet voorbij kan kijken
Ik is de cel waarin ik opgesloten zit
En alle liefde die 'k zou willen laten blijken
Zit mee gevangen binnenin tot het einde van de rit

Want ik zou iedereen gelukkig willen maken
Maar alle mensen die ik ken doe ik verdriet
Ik zou al wat leeft graag zacht aan willen raken
Maar 'k trap op harten en op tenen en iets anders raak ik niet

Ik stel teleur, ik schiet te kort, en ik ontgoochel
Maar d'r is godzijdank nog één ding wat haast iedereen ontgaat
'k Ben een verloren projectiel, een losse kogel
Maar ik geloof dat wat ik 'ik' noem als dusdanig niet bestaat

Ik heb een tijd lang... op de rand van mijn bed gezeten. En niks meer gewild. Ik had toen pas iets gehoord... Zo'n nieuwbouw-sociaal-woning-appartement-ding. Ik was blijkbaar op zo'n lijst gesukkeld. Ik had niet eens de moeite gedaan om het in te richten. Ik had daar een matrasje in gezwierd en een koelkastje en dat was het. Het was toen pas afgelopen met die mevrouw uit Polen. En ik kwam nergens meer toe, buiten op dat matrasje zitten en staren.

Ik ben wel blijven nog werken ondertussen... Ge moet eten natuurlijk. Maar als ik klaar was met werken zonk ik neer op dat matrasje en verzonk opnieuw in diepe wanhoop. En wat at ik toen? Veel brood met kalfsworst en chips, en een banaan zo nu en dan. Meer hebt ge niet nodig hoor... Daar kunt ge prima op leven.

En ja... De opportunist in mij is natuurlijk nog 's teruggegaan naar Ariane. Kijken of de brokken niet te lijmen vielen... Zij begon enorm te huilen toen ze me zag. Eerst dacht ik dat het van blijdschap was. Maar ze ging er zo lang mee door dat het niet van blijdschap kon zijn. Dus ik zei: wat heb je nu? Ik durf het niet zeggen, zei ze. Dus ik zei: dan kom ik er nooit achter... En toen na een tijdje kwam het er ineens toch uit: ik ben alles kwijt geraakt.

Ik dacht dat ze geld bedoelde. Dus ik zeg: over hoeveel gaat het? 'Nee... van binnen... Ik heb alles moeten laten wegsnijden. Ik kan van z'n leven geen kinderen meer krijgen of iets...'

En toen kwam daar een merkwaardig verhaal uit. Het schijnt dat wij allemaal een bacterie hebben, in onze buiken. Een organisme. En als we dood gaan neemt die het zaakje over. Die zorgt er dus voor dat onze

fysieke lichamen tot ontbinding overgaan, nadat wij ons er uit hebben teruggetrokken. Ik wist dat niet. Ik dacht dat die dingen van buitenaf kwamen. Maar die zitten er dus al. En toen kwam er met horten en stoten een onduidelijk verhaal uit. Waarvan ik alleen heb begrepen dat zij, terwijl wij samen waren, iets heeft gehad met iemand, een jongen, een affaire dus... Maar dat was voor ik die Poolse was tegengekomen... En die jongen die werkte bij een begrafenisondernemer. En die moet zich blijkbaar, zonder zich naar behoren gereinigd te hebben, na zijn werk naar een afspraak met Ariane hebben gehaast. En zij moet binnenin een wondje hebben gehad. En dat is beginnen ontsteken en gisten allemaal... En zij durfde daar in die tijd niks over te zeggen en ik ook niet...

Ik zeg: ziet ge die jongen nog? 'Graag' durfde ik er niet aan toe te voegen. Nee, zei ze, hij is ontslagen en gaan lopen. Ze wist niet waar 'm zat. En ik weet nog dat ik niet wist wat ik moest zeggen. Maar dat ik heel erg met haar te doen had. Ik ben daar nog lang gebleven die avond. Ik dacht: het is goed dat ze zo kan huilen en dat ze het allemaal 's kan zeggen. En ik heb toen nog veel thee gezet en tissetjes aangereikt en over haar bovenrug gewreven.

Maar toen ik terug op dat appartementje kwam ben ik op dat matrasje neer gaan zitten. En ik voelde mij zo onnozel ineens. Want ik had mij al die tijd ontzettend schuldig gevoeld en verantwoordelijk...

Dat had ook meegespeeld in hoe ik met die Poolse mevrouw omging. Dat had die verhouding met die Poolse zelfs onmogelijk gemaakt. Op den duur was ik het haar zelfs beginnen verwijten dat Ariane zich zo

verschrikkelijk voelde. En nu bleek het weer allemaal niet waar te zijn. Het was allemaal anders dan ik dacht. Net als bij mijn broer.

Alles was altijd anders dan ik dacht. Niks was waar van alles wat ik altijd geloofde. Alles was maar een verhaal. Dat op elk moment een andere draai kon krijgen. En iedereen wist er van behalve ik zelf. Ik voelde mij net een figuur in een toneelstuk. Een toneelstuk waarvan ik niet wist hoe het ging aflopen terwijl het publiek het al wel wist.

Dat heeft lang geduurd, dat ik buiten mijn werk tot niks in staat was. Maanden heeft dat aangesleept. Tot ik op een gegeven moment, ik zat weer als een scampi gekromd op de rand van dat matrasje. En zonder er bij na te denken had ik mijn ogen dicht gedaan. En richtte ik mij in mijn binnenste tot een wezen dat verschrikkelijk sterk was. En vriendelijk. En zo groot, dat het als lichaam had: Alles Wat Er Bestaat. Een wezen dat ik nog kende van lang, lang, lang geleden.

En zonder er bij na te denken heb ik toen aan dat wezen gevraagd: ‘of dat dat mij wilde helpen alstublieft.’ En toen deed ik mijn ogen terug open. En ik keek rond in dat appartementje. Ik zag dat smerig licht dat daar door de ramen viel. Ik rook de lichte geur van cement. Hoorde het gebrom van de ijskast, met die kalfsworst daarin. Ik voelde ook scherp het kloppen van mijn hart. En de zwaartekracht waarmee mijn bekkenpunten in de rand van dat matrasje werden gedrukt. De geluiden ook van de appartementen om mij heen. Er zat er ene voetbal te kijken op zijn TV. Boven mij sprongen er kinderen van een stapelbed. Aan de overkant waren ze bezig met een ruzie: geroep en slaande deuren. En ik

begreep ineens: dit is het! Dit is het! Ik kan het haast niet uitleggen. Dit is het! snap je!

Wat er nu gebeurt. Op dit moment. Op deze plek. Dat is het. IJskast, hart, cement, licht. Verder is er niks.

Er gebeurt altijd alleen maar dat wat er op dit moment op deze plek aan de hand is. Meer niet! Al het overige zijn herinnering of bespiegeling of angst of hoop of verlangen of wat dan ook. Maar dat is niet aan de hand. Er is altijd alleen maar dat aan de hand wat er op dit moment op deze plek gebeurt. En daar zit zelden iets tussen om u zorgen over te maken. Vrijwel nooit! Al de rest is fantasie! Dat zijn verhalen, woordjes, concepten, theorieën, plannen. Reproducties van de werkelijkheid, maar niet: de werkelijkheid.

Ik hoefde niet op dat matrasje te blijven zitten.

Ik kon doen wat ik wilde. Ik kon gaan wandelen of iemand gaan opzoeken. Ik had geld verdiend, ik kon cadeaus kopen... En ik ben toen effectief recht gaan staan en heb voor het eerst sinds maanden een wandelingetje door de stad gemaakt. Bij elke stap dacht ik. Dit is het. En nu is het dit. Elke keer als mijn gedachten afdwaalden en gingen piekeren: dit is het! Als een kind heb ik weer leren aanwezig zijn in de wereld.

Op zich is het heel boeiend: dat wat er op dit moment gebeurt. Het verandert namelijk voortdurend. Dan is er weer een duif die voor uw voeten land, omdat ze besloten heeft haar reis te voet verder te zetten. En dan - Ting! Ting! Ting! - wordt ge weer van uw sokken gereden door een tram die passeert. Of d'r komt een vrouw voorbij die een sjaaltje om heeft en boodschappen doet en die u doet denken aan... Waardoor er

weer en gevoel naar bovenkomt van... Het verandert voortdurend als een hoop bladeren in de wind...

Na een week ofzo begon ik ineens te beseffen dat ik nog al 's op die manier in het leven had gestaan. Lang, lang geleden. Toen ik nog Stanley heette. Toen ik nog dat kind was dat ze in een gesticht hadden gestoken omdat het verbeterd moest worden. Dat kind waar iedereen altijd overheen was gelopen. Ik ook!

Ik ook. Ik voelde dat het er nog altijd zat. En dat ik nu, omdat ik opnieuw door zijn ogen keek, weer vat op het leven begon te krijgen. En ik weet nog dat een dag of wat later de vraag in mij op kwam: wat zou ik nu kunnen doen? Wat zou ik nu kunnen doen? Op dit moment? Om Stanley gelukkig te maken? En ik heb het hem zelfs gevraagd: wat zou jij nu willen...? Oh! Hij wilde graag een film zien... Ik zeg: da's goed. Dan gaan we naar de videotheek.

Ik met hem naar de videotheek. Ik zeg: kies maar. En hij koos een film met Steven Seagal. Zo'n vechtfilm waarin de slechten verschrikkelijk slecht zijn. Maar Steven Seagal is zeer goed. Die slechten hebben geen schijn van kans. Je weet vanaf de eerste minuut wie er gaat winnen: Steven Seagal! Een zeer onnozele film dus. Maar het kind in mij vond dat fijn om naar te kijken. Omdat daarin een wereld werd geschetst waarin weliswaar gevaar bestond, maar Steven Seagal wist daar op een veilige manier mee om te gaan. En ik vond het prettig om door zijn ogen mee te kijken. Met een emmer popcorn tussen mijn knieën. En een fles Fanta naast me op de grond... Stanley!

Hoe zou het zijn wanneer we elders waren geboren?

Andere ouders, ander land, een nieuw begin
Dan was ons wellicht een ander lot beschoren
Maar hadden we 't dan ook meer naar onze zin?

Hoe zou het zijn wanneer we niet meer fantaseerden
Over hoe alles beter kon
Hoe zou het zijn wanneer we alles accepteerden
En wanneer dat tijdperk nu ineens begon...

Hoe zou dat zijn...

Hoe zou dat zijn...

Hoe zou dat zijn...

Stanley ging bij De Kolonie MT in première op
15 september 2011 bij Rataplan in Borgerhout

Spel: Peter de Graef

Compositie/live-muziek: Bo Spaenc

i.s.m. het HERMES-ensemble & Hanne Deneire

www.dekoloniemt.be

Deze uitgave is financieel mogelijk gemaakt door de Taalunie, ter ere van
de Taalunie Toneelschrijfprijs 2012

Peter De Graef (1958) is theatermaker, schrijver, acteur en regisseur. Hij volgde zijn toneelopleiding aan het Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium te Antwerpen onder leiding van Dora Van der Groen. De Graef bouwde een opmerkelijk oeuvre op met eigen teksten en viel als acteur én auteur meermaals in de prijzen. Sinds 1995 is hij artistiek leider van het Vlaamse De Stichting en is een vaste waarde als theatermaker bij gezelschappen De Kopergietery, Het Paleis en theater Malpertuis. Hij schrijft en regisseert ook voor De Paardenkathedraal, Het Zuidelijk Toneel, Oostpool en Huis aan de Amstel. In 1998 won De Graef de Louis d'Or, de prestigieuze Nederlandse prijs voor beste acteur. Vanuit zijn eigen organisatie Dwama (2008) schreef en regisseerde hij o.a. de voorstelling *Zoals de dingen gaan...* Met deze productie won hij de jaarlijkse Staatsprijs voor Toneelliteratuur in Vlaanderen. *Stanley* werd genomineerd voor de Taalunie Toneelschrijfprijs 2012.

www.dwama.be

Toneelwerk

Everybody Happy?! - 2012

Boiling Frog - 2011

Stanley - 2010

Valangst - samen met Gerardjan Rijnders - 2010

Marilyn Monroe - 2010

Alice - 2010

Zielsverwanten - 2010

Inside stories - 2008

Zoals de dingen gaan - 2008 - jaarlijkse Staatsprijs voor Toneelliteratuur in Vlaanderen

De gebroeders Ouedraogo - 2008

En zachtjes viel nog steeds de regen - 2007

Er was daar ook een hond - 2006

Marianne - een koningsdrama - 2005

Iets over de liefde - 2005

Da'iss - 2004

Parcival - 2004

Walvismuziek - 2004

Slachthuis5 - 2002

Niks - 2001 - Taalunie Toneelschrijfprijs

Manfred - 2000

Drijfjys - 1998

De drie mannen van Ypsilanti - 1997 - Vlaamse ASLK Toneelschrijfprijs

Henry - 1997 - geselecteerd voor het Theaterfestival - Vlaamse ASLK Toneelschrijfprijs

Itak - 1996

Hun! - 1995 - geselecteerd voor het Theaterfestival

Een gemeenschap van schurken - 1995

Jeanne d'Arc - 1994

Ombat - 1994 - geselecteerd voor het Theaterfestival

Et voila - 1991